

Col·lecció d'estudis laborals núm. 16

Observatori del Treball de les Illes Balears

Anàlisi de l'ocupació a temps parcial en un context de crisi a les Illes Balears

Monogràfic inclòs a l'informe sobre
el mercat de treball de les Illes Balears
Primer Quadrimestre de 2011

**Govern
de les Illes Balears**

MONOGRÀFIC

**Anàlisi de l'ocupació
a temps parcial en un context
de crisi a les Illes Balears**

ÍNDEX

1. RESUM EXECUTIU	55
2. INTRODUCCIÓ: LA REGULACIÓ DEL CONTRACTE A TEMPS PARCIAL	57
2.1. Evolució i principals característiques a Espanya	57
2.2. Situació a la Unió Europea	58
3. LA SITUACIÓ A LA UNIÓ EUROPEA. ANÀLISI COMPARADA ESPANYA / UNIÓ EUROPEA.	59
3.1. Evolució del treball a temps parcial	59
3.2. Perfil dels treballadors a temps parcial	63
4. EL TREBALL A TEMPS PARCIAL A ESPANYA I A LES ILLES BALEARS	67
4.1. Evolució de l'ocupació a temps parcial per comunitats autònomes	67
4.2. Perfil dels treballadors a temps parcial a Espanya i a les Illes Balears	71
4.3. Evolució i perfil de la nova contractació a temps parcial a les Illes Balears	74
5. ELS TREBALLADORS AFILIATS AMB CONTRACTE A TEMPS PARCIAL	79
5.1. Perfil dels treballadors d'alta a la Seguretat Social amb un contracte a temps parcial a les Illes Balears ..	79
5.2. Estabilitat o canvi de contracte	81
6. CONCLUSIONS	82
7. ANNEX	84

1. Resum executiu

- ✓ Els països del sud d'Europa —Grècia, Espanya, Itàlia i Portugal— presenten les taxes més baixes de persones ocupades a temps parcial. Tot i que dins aquest grup Espanya mostra el percentatge més elevat (13,3%), està per sota de la mitjana del conjunt de la UE-27 (19,2%) i a molta distància de territoris com els Països Baixos (48,9%), Noruega (28,4%) o el Regne Unit (26,9%).
- ✓ Una de les principals característiques del treball a temps parcial és l'elevada incidència que té entre el col·lectiu femení. En el cas de la UE-27, la taxa de les dones se situa en el 31,9%, mentre que per als homes es redueix a un 8,7% per al 2010. A Espanya els valors són del 23,2% per a les dones i del 5,4% per als homes.
- ✓ L'evolució mostra com s'ha produït un increment notable del pes del treball a temps parcial sobre el total d'ocupats durant la darrera dècada a la majoria de països de la Unió Europea. En el cas d'Espanya, l'increment se xifra en cinc punts percentuals (p. p.).
- ✓ Un alt percentatge de persones que treballen a temps parcial ho fa de manera involuntària: el 25,5% de mitjana a la UE-27 i el 48,7% en el cas d'Espanya. A més, el 2010 hi ha hagut un important increment a gran part dels països europeus de gent que treballa involuntàriament a jornada parcial respecte al 2007, fet molt lligat segurament a la crisi i a la forta competència que hi ha pels llocs de treball, cosa que obliga a acceptar aquest tipus de jornada.
- ✓ En el període d'expansió econòmica (2005-2007) la contribució del treball a temps parcial a la creació d'ocupació és poc significativa a gran part de les comunitats autònomes. En canvi, en el període 2008-2010, corresponent a l'etapa de recessió econòmica, l'ocupació a temps parcial aguanta força bé els efectes de la crisi, i arriba a créixer un 9,1% a les Illes.
- ✓ El 2007 la taxa d'ocupació va créixer de manera notable respecte al 2002, i va davallar posteriorment el 2010 arran de la crisi econòmica. Ara bé, si es desglossa aquesta taxa per tipus de jornada, s'observa que mentre que la taxa a temps complet experimenta elevats descensos (8,5 p. p. en el cas de les Balears), la taxa a temps parcial es manté estable o experimenta increments en algunes comunitats autònomes (per exemple a les Balears augmenta en 0,4 p. p.).
- ✓ El perfil de les persones que treballen a temps parcial és, a grans trets, el d'una dona menor de 25 anys, amb nivell formatiu baix i un contracte en una ocupació no qualificada i en activitats econòmiques de serveis, com ara artístiques, culturals, esportives, associatives i de la llar.
- ✓ Les dades de contractació reafirmen la idea que la jornada a temps parcial aguanta millor els efectes de la crisi econòmica que no la jornada a temps complet. El fet que la contractació a temps parcial augmenti el 2010, mentre que el conjunt de la contractació ha experimentat baixades o s'ha mantingut, ha provocat que s'incrementi el pes d'aquest tipus de contracte sobre el total de la contractació, que representa el 30,3% el 2010.
- ✓ Segons les dades d'afiliació a la Seguretat Social, el 16,3% dels treballadors del règim general tenen un contracte a temps parcial. A més, mentre que el total d'afiliació al règim general ha patit un descens del 8,6% respecte al 2008, l'afiliació amb contracte a temps parcial ha experimentat un increment del 3,9% en els dos darrers anys.
- ✓ No sembla que treballar a temps parcial sigui una etapa de transició per després passar a un contracte a temps complet o assolir una estabilitat amb contracte indefinit. Gairebé la meitat de les persones que tenien un contracte a temps parcial el mes de juny

de 2008 no estava d'alta al final del 2010, és a dir, molt probablement estava en situació d'atur o d'inactivitat. D'altra banda, un de cada tres (el 31%) treballadors continuava amb un contracte a temps parcial, i tan sols el 12% va passar a tenir un contracte a temps complet, fet que demostra, per una banda, la temporalitat que molt sovint porta associada l'ocupació a temps parcial i, de l'altra, la vulnerabilitat que provoca aquesta temporalitat a l'hora de mantenir-se o millorar en el mercat de treball.

2. Introducció: la regulació del contracte a temps parcial

2.1. Evolució i principals característiques a Espanya

La figura del contracte a temps parcial ha estat objecte de múltiples modificacions pel que fa al seu règim jurídic i ha estat present en totes les reformes laborals importants que s'han produït a Espanya. La legislació referent a la contractació a temps parcial es circumscriu als preceptes següents:

- l'article 12 de l'Estatut dels treballadors
- la Llei 12/2001, de 9 de juliol, de mesures urgents de reforma del mercat de treball per a l'increment de l'ocupació i la millora de la seva qualitat
- la Llei 40/2007, de 4 de desembre, de mesures en matèria de Seguretat Social
- el Reial decret llei 1/2011, d'11 de febrer, de mesures urgents per promoure la transició a l'ocupació estable i la requalificació professional de les persones desocupades

L'article 12 de l'Estatut dels treballadors estableix que el contracte de treball a temps parcial és aquell la prestació de serveis del qual (durant un nombre d'hores al dia, a la setmana, al mes o a l'any) és inferior a la jornada laboral d'un treballador a temps complet comparable.

El contracte a temps parcial es pot concertar per temps indefinit o per durada determinada. El contracte de treball a temps parcial de durada indefinida s'utilitza quan es concerta per fer treballs fixos i periòdics dins el volum normal d'activitat de l'empresa, o quan es concerta per fer treballs que tinguin el caràcter de fixos discontinus i no es repeteixin en dates certes, dins el volum normal d'activitat de l'empresa.

La reforma de 1997 de la Llei de l'Estatut dels treballadors (Reial decret llei 8/1997, convertit en la Llei 63/1997) modifica la redacció de l'article 12 de l'Estatut, de tal manera que els treballadors fixos discontinus tornen a situar-se fora de l'empresari concreta del temps parcial i assumeixen una regulació pròpia. Incorpora també la protecció d'atur per als treballadors amb hores de treball parcial reduïdes. També prohibeix el temps parcial en els contractes formatius.

El Reial decret llei 15/1998, fruit de l'acord del treball a temps parcial i del foment de l'estabilitat, va fixar que el treball a temps parcial es definia com aquell la jornada del qual no superava el 77% de l'establerta en els convenis o la màxima legal. També s'hi regula la qüestió de les hores complementàries i el contracte de relleu.

El Reial decret llei 5/2001, de 2 de març, convalidat per la Llei 12/2001, va introduir una nova definició del treball a temps parcial i, en conseqüència, una modificació del contracte. A partir d'aleshores es considera contracte de treball a temps parcial quan la jornada és inferior en nombre d'hores al dia, la setmana, el mes o l'any a la d'un contracte de treball a temps complet comparable. S'amplia el nombre d'hores complementàries que es poden pactar.

El febrer de 2011, el Govern i els agents socials varen subscriure l'Acord social i econòmic per al creixement, l'ocupació i la garantia de les pensions, que es va materialitzar en el Reial decret llei 1/2011, d'11 de febrer, de mesures urgents per promoure la transició a l'ocupació estable i la requalificació professional de les persones desocupades. En relació amb el temps parcial es pretén fomentar-ne l'ús entre determinats col·lectius —joves i aturats de llarga durada— per crear ocupació indefinida o temporal. Les empreses que es vulguin beneficiar dels incentius establerts en la norma han de crear de forma neta ocupació mitjançant contractes a temps parcial, la jornada dels quals sigui entre un 50% i un 75% de la d'un treballador a temps complet comparable.

La presència del contracte a temps parcial en l'ordenament jurídic espanyol ha arribat, com es veu, a la maduresa, tot i que, com es comprovarà al llarg de l'informe, sembla que no hi ha una vinculació entre el seu disseny teòric i la seva repercussió en el terreny pràctic. Les raons d'aquesta infrautilització són diverses. Així, sembla que la seva introducció com a política d'ocupació, sobretot en els moments inicials de la implantació en l'ordenament jurídic, pretenia un repartiment del treball. Posteriorment, es va detectar una feminització de la modalitat i també la seva integració en la dinàmica de contractes temporals, i, en opinió d'alguns sectors, es va convertir en un instrument de precarització de les condicions de treball. A partir de la reforma laboral de 1994, adquireix un nou component, adaptat als corrents de flexibilització de les relacions laborals, fonamentalment mitjançant la introducció del mòdul de càlcul anual de les hores i les diverses possibilitats de distribució irregular de la jornada. L'última reforma del 2011 torna a utilitzar la figura com a instrument de foment de l'ocupació, tot i que no proposa cap modificació normativa respecte del règim jurídic.

2.2. Situació a la Unió Europea

Els països de la Unió Europea han seguit diferents enfocaments a l'hora d'establir la regulació del treball a temps parcial. Alguns països han procurat incentivar-lo activament com a part d'una política activa d'ocupació a favor de la flexibilitat del mercat de treball; d'altres han seguit una actuació més passiva en la seva promoció.

Els Països Baixos constitueixen el cas més representatiu de l'ús del contracte a temps parcial. Si bé en els anys setanta del segle xx la participació femenina en el mercat de treball era marginal, la seva incorporació va anar fent-se cada vegada més rellevant. La manca de recursos i de serveis socials va incentivar les dones a sol·licitar llocs de treball a temps parcial, per així poder compaginar la vida familiar i la professional.

Davant aquesta nova situació, els governs varen començar a afavorir mitjançant subsidis i ajudes aquest tipus de treballs, però tant el sector públic com els agents socials varen actuar a remolc de la realitat social que es va anar generant. El 1982 es va establir un acord entre empresaris i sindicats de tal manera que els empresaris varen acceptar aquest tipus de treball a canvi de la moderació dels salaris.

D'altra banda, altres països com el Regne Unit o Itàlia ofereixen un exemple de promoció del temps parcial en un context de creixent desregularització del mercat de treball. El marc regulador de protecció que s'ofereix en el Regne Unit és molt més limitat i hi ha importants diferències salarials entre els treballadors a jornada completa i els de jornada parcial. A Itàlia, per la seva banda, s'ha produït un baix desenvolupament del treball a temps parcial a causa de l'oposició dels sindicats i de l'existència de diverses prohibicions i desincentius creats per la legislació laboral i de seguretat.

En alguns països s'han produït en els darrers anys importants avenços centrats en la promoció del treball a temps parcial com una manera de crear ocupació o integració en el mercat laboral. La política alemanya per promoure petits llocs de treball, per exemple, és tal vegada un dels més importants.

3. La situació a la Unió Europea. Anàlisi comparada Espanya / Unió Europea

3.1. Evolució del treball a temps parcial

La incidència del treball a temps parcial, mesurat com la proporció de persones que treballen a temps parcial sobre el total d'ocupats, és molt variable en els països de la Unió Europea, i així s'observa en el quadre 1 i en el gràfic 1. Les diferències poden arribar a ser molt accentuades.

Als Països Baixos, que és el país amb la major incidència del treball a temps parcial, hi ha una proporció del 48,9%, mentre que la mitjana per al conjunt de la UE-27 és del 19,2% durant l'any 2010. Altres països amb un alt percentatge de treballadors a temps parcial són No-

ruega, el Regne Unit, Suècia, Dinamarca i Alemanya. Ara bé, mentre els països nòrdics presenten una elevada proporció en tot el període analitzat, és rellevant el cas d'Alemanya, on hi ha un creixement significatiu fins a l'any 2007. D'altra banda, els països del sud d'Europa –Grècia, Espanya, Itàlia i Portugal– presenten taxes per sota de la mitjana, i dins aquest grup Espanya és el que presenta el major percentatge (13,3%), després de créixer en més de cinc punts percentuals respecte de l'any 2000.

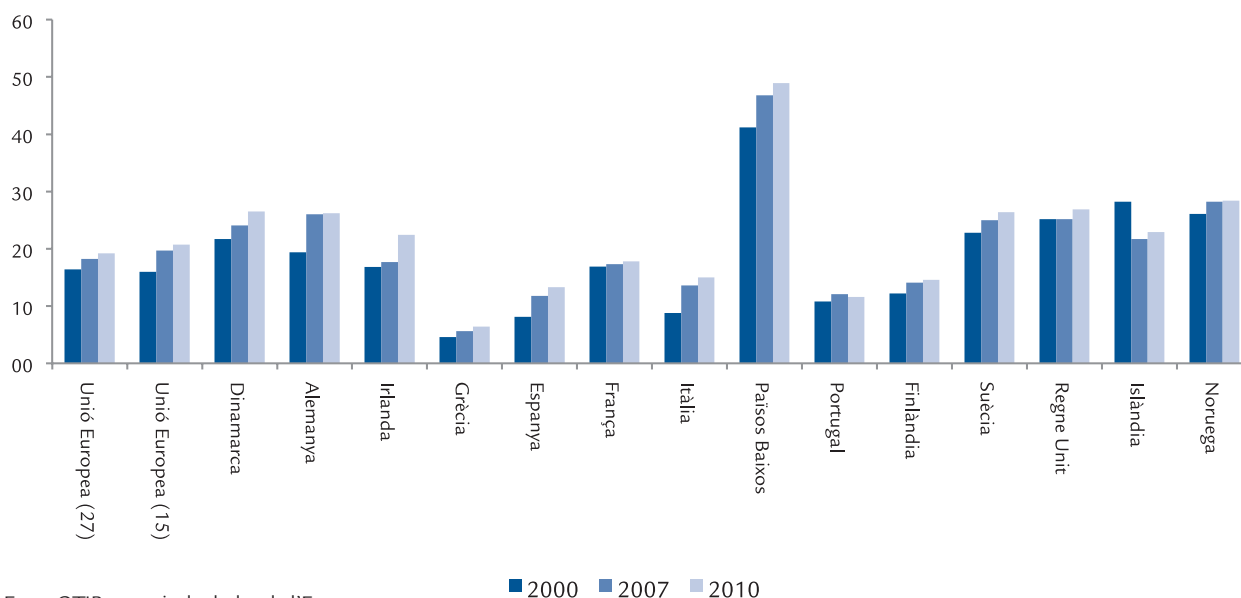
Una de les principals característiques del treball a temps parcial és que la seva incidència és molt més elevada entre el col·lectiu femení, i així s'aprecia en el quadre 1. D'aquesta manera, en el cas de la UE-27 la taxa per a les dones se situa en el 31,9%, mentre que per als homes es redueix a un 8,7%, circumstància que es repeteix en tots els països considerats en el quadre 1. Una vegada més sobresurten

Quadre 1. Evolució de la incidència de l'ocupació a temps parcial en els països de la Unió Europea per sexe (2000, 2007 i 2010)

	Total			Homes			Dones		
	2000	2007	2010	2000	2007	2010	2000	2007	2010
Unió Europea (27)	16,4	18,2	19,2	6,7	7,7	8,7	29,2	31,2	31,9
Unió Europea (15)	16,0	19,7	20,7	5,5	7,5	8,5	30,6	35,1	35,7
Dinamarca	21,7	24,1	26,5	10,0	13,5	15,2	35,2	36,2	39,0
Alemanya	19,4	26,0	26,2	5,0	9,4	9,7	37,9	45,8	45,5
Irlanda	16,8	17,7	22,4	7,2	7,0	11,8	30,9	32,0	34,7
Grècia	4,6	5,6	6,4	2,7	2,7	3,7	8,0	10,1	10,4
Espanya	8,1	11,8	13,3	2,9	4,1	5,4	17,1	22,8	23,2
França	16,9	17,3	17,8	5,4	5,7	6,7	31,0	30,3	30,0
Itàlia	8,8	13,6	15,0	3,9	5,0	5,5	17,4	26,9	29,0
Països Baixos	41,2	46,8	48,9	19,3	23,6	25,4	70,6	75,0	76,5
Portugal	10,8	12,1	11,6	6,2	8,0	8,2	16,5	16,9	15,5
Finlàndia	12,2	14,1	14,6	8,0	9,3	10,0	16,9	19,3	19,6
Suècia	22,8	25,0	26,4	10,7	11,8	14,0	36,3	40,0	40,4
Regne Unit	25,2	25,2	26,9	9,1	10,8	12,6	44,4	42,2	43,3
Islàndia	28,2	21,7	22,9	11,9	9,3	11,9	46,6	36,7	34,9
Noruega	26,1	28,2	28,4	11,2	13,9	15,4	43,2	44,1	42,9
Suïssa	30,5	33,5	35,3	10,8	12,4	14,1	55,6	59,0	60,6
Turquia	:	8,4	11,7	:	4,7	6,9	:	19,1	23,8

Font: OTIB a partir de dades de l'Eurostat

Gràfic 1. Taxes d'incidència de l'ocupació a temps parcial en els principals països de la Unió Europea (2007-2010)

Font: OTIB a partir de dades de l'Eurostat

els Països Baixos, on tres de cada quatre dones treballen a temps parcial. També presenten un alt percentatge, tot i que molt per sota del cas anterior, les dones d'Alemanya (45,5%), el Regne Unit (43,3%), Noruega (42,9%) i Suècia (40,4%).

Una altra característica que s'ha de remarcar de la incidència del treball a temps parcial és que s'ha produït un increment durant la darrera dècada a la majoria de països de la Unió Europea. En el cas d'Espanya, com ja s'ha comentat, l'increment se xifra en més de 5 p. p.; altres països com els Països Baixos (7,7 p. p.), Alemanya (6,8 p. p.), Itàlia (6,2 p. p.) o Irlanda (5,6 p. p.) són exemples d'increments destacables. Aquest creixement es deu sobretot a l'increment del treball a temps parcial entre el col·lectiu femení, tret de casos com ara França, el Regne Unit, Noruega, Portugal o Islàndia, on les taxes d'incidència femenines es mantenen o han caigut lleugerament respecte de l'any 2000.

En el quadre 2 es presenta la mitjana d'hores que el treballador diu que habitualment dedica al treball, per sexe i tipus de jornada. Quan s'analitza aquesta relació entre la durada de la jornada de treball entre treballadors a jornada completa i treballadors temps parcial, s'ob-

serva que els segons treballen més o menys la meitat del nombre d'hores que els primers.

Espanya presenta una jornada laboral mitjana (41,7 hores) a temps complet similar a la mitjana de la UE-27 (41,6), mentre que la jornada a temps parcial (18,8) és significativament menor que la de la UE (20,1). De fet, Espanya és un dels països de la UE amb una menor durada de la jornada laboral a temps parcial, juntament amb Alemanya, Dinamarca i el Regne Unit.

Una altra característica que s'ha de remarcar és que mentre que els homes presenten una jornada més llarga a temps complet, les dones es caracteritzen per treballar més hores quan ho fan a temps parcial.

Un aspecte rellevant de l'anàlisi de la contractació a temps parcial és observar la seva relació amb la taxa d'ocupació per conèixer en quina mesura una major incidència del treball a temps parcial pot influir sobre la proporció de persones que estan ocupades en una economia. En el quadre 3 es presenta la taxa d'ocupació sobre la població de 15 a 64 anys per sexe. S'hi observa com els països amb taxes més elevades d'incidència de l'ocupació a

Quadre 2. Evolució de la jornada setmanal mitjana (hores) dels treballadors a temps complet i a temps parcial en els països de la Unió Europea per sexe (2000, 2007 i 2010)

Zona	Ambdós sexes						Homes						Dones					
	Temps complet			Temps parcial			Temps complet			Temps parcial			Temps complet			Temps parcial		
	2000	2007	2010	2000	2007	2010	2000	2007	2010	2000	2007	2010	2000	2007	2010	2000	2007	2010
Unió Europea (27)	:	41,8	41,6	:	20,0	20,1	:	42,9	42,6	:	19,3	19,4	:	40,1	40,0	:	20,2	20,3
Unió Europea (15)	41,3	41,6	41,5	20,0	19,9	20,1	42,2	42,6	42,4	20,2	19,1	19,4	39,7	39,8	39,8	19,9	20,1	20,2
Dinamarca	40,6	40,4	38,8	19,8	19,9	18,9	41,9	41,6	39,5	13,7	15,7	15,0	38,4	38,5	37,7	21,8	21,7	20,5
Alemanya	41,8	41,7	41,8	17,8	17,9	18,3	42,5	42,4	42,5	15,7	16,8	17,3	40,3	40,3	40,5	18,1	18,2	18,6
Irlanda	42,0	40,1	39,6	18,7	18,9	18,8	43,8	41,9	41,5	18,9	19,9	19,8	38,8	37,3	36,8	18,7	18,6	18,5
Grècia	44,3	43,8	43,8	21,8	20,6	20,5	45,6	45,2	45,2	22,9	21,6	21,4	41,9	41,3	41,6	21,2	20,1	20,0
Espanya	42,1	42,0	41,7	18,2	19,2	18,8	42,8	42,9	42,6	19,1	18,9	18,2	40,7	40,4	40,3	17,9	19,3	18,9
França	40,2	41,1	41,1	23,1	23,4	23,1	41,0	42,2	42,3	23,2	22,4	22,0	38,8	39,2	39,5	23,1	23,6	23,3
Itàlia	40,6	41,1	40,7	24,0	21,5	21,6	41,9	42,5	42,0	27,2	21,4	21,6	38,0	38,3	38,1	22,8	21,5	21,5
Països Baixos	41,0	40,9	41,0	18,7	19,3	19,7	41,4	41,3	41,5	18,9	18,9	19,3	39,4	39,2	39,4	18,6	19,4	19,9
Portugal	42,0	41,6	41,3	20,6	19,5	19,1	42,9	42,3	42,2	21,5	20,3	19,7	40,8	40,6	40,3	20,1	19,1	18,8
Finlàndia	40,9	40,3	40,2	20,5	19,9	19,9	42,2	41,6	41,5	20,0	19,5	19,2	39,3	38,8	38,7	20,7	20,1	20,3
Suècia	41,2	41,0	40,9	22,2	24,8	24,0	41,8	41,5	41,3	18,5	21,1	20,9	40,2	40,2	40,3	23,4	26,0	25,2
Regne Unit	44,2	43,0	42,8	18,2	18,8	18,9	45,9	44,5	44,2	17,2	18,2	18,4	40,9	40,4	40,4	18,4	19,0	19,1
Islàndia	50,1	47,1	44,3	22,4	21,1	20,3	53,3	49,7	46,4	21,1	17,8	17,4	44,0	42,6	41,2	22,8	22,1	21,3
Noruega	39,3	39,2	39,0	22,1	19,3	19,5	40,0	39,8	39,6	20,8	17,0	17,6	37,9	38,2	38,2	22,4	20,2	20,3
Suïssa	42,8	42,7	43,2	20,0	20,2	20,7	43,4	43,2	43,5	21,3	21,4	22,1	41,0	41,4	42,4	19,6	19,9	20,4
Turquia	:	53,9	53,2	:	19,6	19,1	:	55,3	54,6	:	20,4	19,5	:	49,3	49,0	:	19,1	18,8

Font: OTIB a partir de dades de l'Eurostat

temps parcial (Dinamarca, Alemanya, Països Baixos i Suècia) són els que presenten les taxes d'ocupació més elevades, i superen còmodament el 70% per a ambdós sexes i el 60% en el cas de les dones, objectius marcats per la UE per al 2010.

Contràriament, països amb incidències baixes de treball a temps parcial, com ara Grècia, Espanya, Itàlia o Portugal, presenten les taxes més baixes d'ocupació de la Unió Europea, tant masculines com femenines.

Un altre aspecte interessant del treball a temps parcial és esbrinar la voluntarietat de treballar amb aquest tipus de jornada. Per això en el quadre 4 es presenta el percentatge de treballadors que treballen en aquesta modalitat de manera involuntària sobre el total de treballadors a temps parcial. Resulta curiós veure com en els països amb una major incidència del

treball a temps parcial el percentatge de treballadors que ho fan de manera involuntària és molt menor que en el cas dels països amb poca implantació del treball a temps parcial. Així, els Països Baixos o Dinamarca presenten valors del 5,6% i del 14,8%, respectivament, mentre que en el cas d'Espanya gairebé la meitat (48,7%) de les persones que treballen a temps parcial ho fan de manera involuntària. També presenten alts percentatges d'involuntarietat països del sud d'Europa, com ara Itàlia (49,3%) o Grècia (52%), on, com a Espanya, l'ús d'aquest tipus de contracte no està gaire estès.

El percentatge d'homes que treballen a temps parcial de manera involuntària és, en línies generals, superior que en el cas de les dones, si bé aquests valors són també força elevats en el cas d'Espanya i a altres països amb percentatges alts.

Quadre 3. Evolució de la taxa d'ocupació (15 a 64 anys) per sexe als països de la Unió Europea (2000, 2007 i 2010)

GEO/TIME	Total			Homes			Dones		
	2000	2007	2010	2000	2007	2010	2000	2007	2010
Unió Europea (27)	62,1	65,4	64,2	70,7	72,5	70,1	53,6	58,3	58,2
Unió Europea (15)	61,3	65,7	64,3	71,4	73,4	70,6	51,2	58,0	58,0
Dinamarca	76,4	77,1	73,4	80,7	81,0	75,8	72,1	73,2	71,1
Alemanya	65,3	69,4	71,1	72,7	74,7	76,0	57,8	64,0	66,1
Irlanda	64,5	69,2	60,0	75,7	77,5	63,9	53,2	60,6	56,0
Grècia	56,6	61,4	59,6	71,7	74,9	70,9	41,8	47,9	48,1
Espanya	56,1	65,6	58,6	71,0	76,2	64,7	41,2	54,7	52,3
França	61,7	64,3	64,0	68,8	69,2	68,3	54,8	59,7	59,9
Itàlia	53,4	58,7	56,9	67,6	70,7	67,7	39,3	46,6	46,1
Països Baixos	72,9	76,0	74,7	82,1	82,2	80,0	63,4	69,6	69,3
Polònia	55,1	57,0	59,3	61,2	63,6	65,6	49,3	50,6	53,0
Portugal	68,2	67,8	65,6	76,2	73,8	70,1	60,5	61,9	61,1
Finlàndia	68,1	70,3	68,1	71,1	72,1	69,4	65,2	68,5	66,9
Suècia	71,1	74,2	72,7	72,6	76,5	75,1	69,7	71,8	70,3
Regne Unit	71,0	71,5	69,5	77,7	77,5	74,5	64,5	65,5	64,6
Islàndia	87,1	85,1	78,2	90,4	89,1	80,1	83,8	80,8	76,2
Noruega	77,9	76,8	75,3	81,8	79,5	77,3	73,9	74,0	73,3
Suïssa	78,3	78,6	78,6	87,3	85,6	84,6	69,3	71,6	72,5
Turquia	:	44,6	46,3	:	66,8	66,7	:	22,8	26,2

Font: OTIB a partir de dades de l'Eurostat

Quadre 4. Evolució del percentatge de treballadors a temps parcial que ho fan de manera involuntària sobre el total de treballadors a temps parcial per sexe als països de la Unió Europea (2000, 2007 i 2010)

GEO/TIME	Total			Homes			Dones		
	2000	2007	2010	2000	2007	2010	2000	2007	2010
Unió Europea (27)	:	21,4	25,5	:	27,0	32,2	:	19,8	23,4
Unió Europea (15)	16,2	20,8	25,1	23,8	25,9	31,4	14,4	19,5	23,3
Dinamarca	13,7	12,8	14,8	11,0	9,9	13,8	14,6	14,0	15,3
Alemanya	12,5	21,8	21,0	18,4	33,5	32,8	11,6	19,2	18,3
Irlanda	16,6	10,7	34,5	31,3	18,2	49,6	11,5	8,1	28,2
Grècia	45,5	42,8	52,0	52,1	43,8	59,7	41,7	42,4	47,8
Espanya	23,2	32,1	48,7	23,0	33,3	52,9	23,2	31,7	47,6
França	26,7	31,3	31,5	42,0	35,1	34,3	23,4	30,5	30,8
Itàlia	37,0	38,5	49,3	49,4	49,5	59,8	32,4	35,5	46,4
Països Baixos	3,8	5,0	5,6	5,3	5,9	7,0	3,3	4,7	5,1
Portugal	23,2	27,2	29,7	16,0	18,6	22,8	26,5	31,9	33,8
Finlàndia	34,8	23,9	26,1	29,6	20,5	23,8	37,5	25,6	27,3
Suècia	23,3	24,6	26,1	22,1	22,5	25,5	23,7	25,4	26,4
Regne Unit	9,7	10,1	15,3	19,6	17,4	27,4	7,3	7,8	11,2
Islàndia	7,5	5,6	21,1	:	:	21,1	7,6	6,8	21,1
Noruega	11,1	16,4	16,9	10,7	11,8	12,2	11,3	17,8	18,6
Suïssa	4,6	5,9	:	7,7	6,6	:	3,8	5,7	:
Turquia	:	7,0	8,0	:	11,5	12,3	:	3,8	4,9

Font: OTIB a partir de dades de l'Eurostat

L'evolució mostra a més que el 2010 hi ha un elevat increment a gran part dels països europeus de gent que treballa involuntàriament a jornada parcial respecte del 2007, fet molt lligat segurament a la crisi econòmica global i a la forta competència que hi ha pels llocs de treball, cosa que implica haver de treballar en unes condicions laborals per sota de les expectatives generades a l'hora d'incorporar-se o reingressar en el mercat de treball.

La raó per elegir un treball a temps parcial entre les dones dels països de la Unió Europea varia significativament d'un país a un altre. Així, als Països Baixos, país com s'ha vist amb una gran incidència del treball a temps parcial, tan sols un 5,1% hi treballa perquè no ha trobat un treball a temps complet. La gran

majoria hi treballa, com hem vist, de manera voluntària, per raons d'atencions de fills o gent gran o altres. En el cas d'Espanya, on s'ha vist que gairebé una de cada dues persones que treballen a temps parcial ho fa de manera involuntària, el 47,6% de les dones afirma que treballa a temps parcial perquè no ha trobat un treball a temps complet. Per tant, aquesta variable va molt lligada a la voluntarietat del treball a temps parcial.

3.2. Perfil dels treballadors a temps parcial

El treball a temps parcial es caracteritza, com s'ha dit, per ser molt feminitzat en tots els països de la Unió Europea. El quadre 6 mostra

Quadre 5. Raons de l'elecció d'un treball a temps parcial entre les dones dels països de la UE (proporció de treballadores en cada categoria) (2010)

	Total	No trobar un treball a TC	Malaltia o discapacitat	Responsabilitats personals o familiars	Atenció de fills o gent gran	En educació o formació	Altres raons
Unió Europea (27)	100,0	23,4	3,3	16,7	27,4	7,2	22,1
Unió Europea (15)	100,0	23,3	3,0	17,5	28,7	7,2	20,3
Bèlgica	100,0	10,4	4,0	33,0	18,2	2,1	32,3
República Txeca	100,0	16,1	13,8	11,0	23,7	8,8	26,6
Dinamarca	100,0	15,3	7,7	37,6	4,3	30,3	4,9
Alemanya	100,0	18,3	1,8	22,5	26,9	6,8	23,7
Irlanda	100,0	28,2	:	31,3	18,4	13,3	7,9
Grècia	100,0	47,8	:	4,8	10,2	3,9	32,4
Espanya	100,0	47,6	1,4	9,0	18,0	5,7	18,4
França	100,0	30,8	5,0	16,3	33,2	0,9	13,8
Itàlia	100,0	46,4	1,5	7,4	27,4	3,0	14,5
Luxemburg	100,0	7,8	3,3	35,4	34,1	:	17,5
Hongria	100,0	31,1	17,2	2,5	12,9	4,0	32,3
Països Baixos	100,0	5,1	3,4	5,5	39,3	15,6	31,1
Àustria	100,0	10,0	2,2	17,8	38,1	7,4	24,5
Polònia	100,0	20,0	5,4	4,3	10,5	7,9	51,8
Portugal	100,0	33,8	14,6	30,0	4,5	2,9	14,3
Finlàndia	100,0	27,3	8,4	29,1	12,0	23,2	:
Suècia	100,0	26,4	10,0	17,1	21,4	9,7	15,4
Regne Unit	100,0	11,2	1,2	20,9	39,8	9,2	17,7
Islàndia	100,0	21,1	5,1	8,6	12,7	28,9	23,6
Noruega	100,0	18,6	13,9	13,0	16,9	18,7	18,9
Suïssa	100,0	:	:	:	:	:	:
Turquia	100,0	4,9	2,5	5,4	8,5	2,4	76,3

Font: OTIB a partir de dades de l'Eurostat

la incidència de l'ocupació a temps parcial per sexe i edat. Se'n desprèn que l'edat determina també diferències importants en el fet de treballar a temps parcial. Així, el grup d'edat més jove (de 15 a 24 anys) és el que presenta una major propensió a treballar a temps parcial (un 29% en el conjunt de la UE-27), baixa de manera contundent en l'interval d'edat de 25 a 49 anys (16,5%) i torna a pujar a partir de 50 anys (22%). Aquesta tònica es repeteix a la major part dels països de la Unió Europea dels 27.

Tanmateix, hi ha una diferència remarcable per sexe, i és que mentre que en el cas dels homes inclosos dins el grup d'edat central (25 a 49 anys) la incidència del treball a temps parcial és molt baixa, entre les dones no es produeix aquest fort descens, atès que es tracta d'una etapa intermèdia associada a la maternitat i a les responsabilitats familiars.

El quadre 7 presenta la incidència del treball a temps parcial per nivells educatius el 2010. Sembla que hi ha una relació negativa entre

el nivell d'estudis i el fet de treballar a temps parcial a la majoria de països de la UE-27. És a dir, com més elevat és el nivell d'estudis, menor és la incidència del treball a temps parcial. Aquesta relació és molt més accentuada en el cas de les dones, atès que la incidència de les que treballen a temps parcial amb estudis de primària (40,2%) en el conjunt de la UE-27 és gairebé el doble de la de les que tenen estudis superiors (24,4%). Aquesta circumstància també es produeix a Espanya, i a altres països com Polònia, Portugal, Finlàndia o Irlanda.

Pel que fa a les ocupacions, el quadre 8 mostra que la major incidència del contracte a temps parcial es produeix en les ocupacions no qualificades i les ocupacions de serveis. Aquestes ocupacions solen anar lligades a una gran flexibilitat horària i sovint estan sotmeses a canvis puntuals (estacionals) en l'oferta i la demanda. El percentatge de treball a temps parcial en aquests dos grups d'ocupacions supera el 30% en el conjunt de la UE-27. En el cas d'Espanya, la incidència en el grup d'ocupacions no qua-

Quadre 6. Incidència de l'ocupació a temps parcial en els països de la Unió Europea per sexe i edat (2010)

GEO/TIME	Total			Homes			Dones		
	15-24	25-49	50-74	15-24	25-49	50-74	15-24	25-49	50-74
Unió Europea (27)	29,0	16,5	22,0	21,9	5,5	11,2	37,2	29,6	35,5
Unió Europea (15)	28,0	18,9	22,4	20,5	5,9	10,1	36,8	34,5	38,3
Dinamarca	62,0	17,9	25,4	50,6	7,0	14,2	73,5	29,8	38,7
Alemanya	19,8	25,6	29,5	15,1	7,6	11,3	25,1	46,5	51,1
Irlanda	43,2	17,9	26,7	38,2	7,8	13,1	47,6	29,2	45,1
Grècia	16,2	5,7	6,0	12,8	3,1	3,3	21,5	9,4	10,8
Espanya	29,6	12,5	10,9	21,4	4,4	3,8	38,7	22,4	21,0
França	21,8	16,2	20,1	13,6	4,7	9,2	32,0	29,0	31,8
Itàlia	24,3	15,3	12,2	14,5	4,5	5,9	39,2	30,5	22,5
Països Baixos	74,7	41,7	49,7	65,4	14,5	27,1	84,2	72,3	81,3
Polònia	15,6	5,3	13,6	12,9	2,8	10,0	19,4	8,1	18,3
Portugal	12,9	5,9	20,0	8,6	3,3	14,5	17,9	8,8	26,3
Finlàndia	39,9	9,2	16,4	29,3	4,9	13,8	49,9	14,1	19,0
Suècia	49,5	21,2	28,2	35,1	8,1	17,8	64,2	35,9	40,1
Regne Unit	39,1	21,7	31,7	32,0	6,1	17,0	46,7	39,6	49,3
Islàndia	48,4	17,0	20,7	38,8	6,8	8,8	57,4	28,2	34,5
Noruega	56,0	21,4	30,0	43,6	8,9	16,2	68,5	35,4	45,9
Suïssa	21,1	35,0	41,9	14,8	11,2	18,1	27,9	62,8	72,5
Turquia	12,3	9,1	21,2	9,0	4,3	15,3	18,5	22,1	35,9

Font: OTIB a partir de dades de l'Eurostat

Quadre 7. Incidència de l'ocupació a temps parcial per nivell d'estudis en els països de la Unió Europea (2010)

GEO/TIME	Total			Homes			Dones		
	Primària i 1a etapa secundària-nivells 0-2 (ISCED 1997)	2a etapa secundària-nivells 3-4 (ISCED 1997)	Educació superior-nivells 5-6 (ISCED 1997)	Primària i 1a etapa secundària-nivells 0-2 (ISCED 1997)	2a etapa secundària-nivells 3-4 (ISCED 1997)	Educació superior-nivells 5-6 (ISCED 1997)	Primària i 1a etapa secundària-nivells 0-2 (ISCED 1997)	2a etapa secundària-nivells 3-4 (ISCED 1997)	Educació superior-nivells 5-6 (ISCED 1997)
Unió Europea (27)	23,2	19,1	16,0	10,9	7,9	7,6	40,2	33,2	24,4
Unió Europea (15)	21,6	22,5	16,8	9,2	8,1	7,6	39,9	39,6	26,5
Dinamarca	39,8	24,0	19,1	27,8	12,0	8,8	53,9	38,9	28,5
Alemanya	32,6	27,8	19,3	15,0	9,2	7,7	51,6	48,1	35,5
Irlanda	30,7	26,2	15,3	16,6	13,2	6,8	58,3	41,7	22,7
Grècia	8,1	6,3	4,3	4,6	3,5	2,3	15,4	10,3	6,4
Espanya	14,8	14,5	10,7	5,1	6,4	4,9	30,5	24,3	16,5
França	22,5	17,1	15,3	8,5	6,1	6,0	39,0	30,8	23,7
Itàlia	15,1	15,6	13,0	5,3	5,3	6,3	36,2	29,4	19,2
Països Baixos	54,5	50,4	42,5	31,6	23,3	22,7	84,7	80,2	65,5
Polònia	19,3	7,8	6,1	15,2	4,8	4,3	25,8	12,2	7,4
Portugal	12,9	4,8	6,6	7,9	3,7	6,0	19,7	6,0	7,1
Finlàndia	24,5	14,9	10,6	17,8	9,3	7,0	34,3	21,7	13,4
Suècia	35,8	24,8	24,0	21,3	11,6	13,7	54,1	42,9	32,1
Regne Unit	32,7	28,0	22,4	14,1	13,1	10,5	53,5	46,9	34,4
Islàndia	28,8	21,6	16,7	16,9	9,4	7,9	41,6	40,1	23,6
Noruega	38,8	28,9	21,6	23,1	13,5	12,5	57,1	49,1	29,6
Suïssa	30,4	38,3	32,1	10,0	13,0	15,9	49,6	64,4	59,1
Turquia	15,2	4,7	5,5	8,4	3,4	4,1	31,8	9,6	8,0

Font: OTIB a partir de dades de l'Eurostat

lificades arriba al 28,7%, i al 21,3% en el cas de les ocupacions de serveis, percentatges que se situen molt per sobre de la mitjana global (13,3%).

També presenten percentatges elevats de treball a temps parcial en el conjunt de la Unió Europea les ocupacions de caire administratiu i les relacionades amb l'agricultura qualificada. En canvi, tenen una incidència baixa els grups de directius i operaris i les ocupacions qualificades de la indústria, per l'elevat nivell de coneixement (específic o general) o per qüestions de mercat.

Quant a la incidència per activitats econòmiques, s'observa (quadre 9) com és major en el grup que inclou arts, espectacles, activitats recreatives, altres activitats de serveis i serveis a les llars (36,7% en el conjunt de la UE-27).

Aquesta característica es repeteix en cada un dels països de la UE-27 analitzats. El segueix el grup d'Administració pública, defensa, educació, sanitat i acció social (24,6%). Ambdós grups d'activitats econòmiques es relacionen amb sectors econòmics força feminitzats.

Hi ha diferències entre països en funció de la seva estructura productiva i econòmica. Així, per exemple, a Portugal i Polònia es produeix una forta incidència del treball a temps parcial en les activitats agrícoles i pesqueres (45% i 18,7%, respectivament), mentre que altres països, com Alemanya, Dinamarca o el Regne Unit, presenten una forta incidència en les activitats de comerç, transport, allotjament i activitats de restauració.

Quadre 8. Incidència de l'ocupació a temps parcial per grup d'ocupacions en els països de la Unió Europea (2010)

	Total	Directius	Professionals	Tècnics	Administratius	Ocup. en serveis	OQ en agricultura	OQ en indústria	Operaris	Ocup. no Qualificats
Unió Europea (27)	19,2	7,8	15,6	18,6	26,4	32,8	21,5	5,5	6,7	35,9
Unió Europea (15)	20,7	7,9	17,7	20,4	27,2	34,0	20,3	6,3	7,7	39,5
Dinamarca	26,5	6,9	13,2	23,3	32,7	51,1	13,2	4,9	8,0	49,8
Alemanya	26,2	8,8	19,7	25,9	33,8	47,6	19,6	7,2	11,2	51,8
Irlanda	22,4	9,3	14,5	19,7	27,6	43,1	22,2	12,6	12,2	35,7
Grècia	6,4	1,3	5,2	3,9	4,7	9,6	11,7	4,7	2,3	14,9
Espanya	13,3	4,0	10,3	11,2	14,6	21,3	8,5	3,6	3,7	28,7
França	17,8	6,9	14,7	15,8	24,5	26,6	13,6	4,9	6,8	43,4
Itàlia	15,0	5,3	11,5	12,9	21,3	27,5	10,6	6,7	4,7	31,5
Països Baixos	48,9	24,3	44,6	51,9	64,7	73,1	46,9	15,9	25,3	72,1
Polònia	8,3	2,6	6,8	7,4	7,8	11,4	19,7	3,0	2,3	16,0
Portugal	11,6	3,5	7,6	4,0	4,6	7,8	51,4	3,3		20,1
Finlàndia	14,6	6,0	11,2	12,6	17,1	27,2	23,2	5,3	6,6	28,4
Suècia	26,4	7,4	19,9	24,1	34,8	50,2	27,1	7,5	10,4	45,9
Regne Unit	26,8	10,5	19,7	24,0	37,4	51,3	18,7	6,1	12,0	38,2
Islàndia	22,9		19,9	25,9	33,0	40,0		8,5		33,0
Noruega	28,4	5,2	16,5	22,8	31,7	54,4	26,3	8,1	12,0	56,5
Suïssa	35,1	18,7	36,4	39,3	50,7	47,1	21,9	11,1	14,0	59,5
Turquia	11,7	1,6	9,6	4,0	2,8	6,1	30,3	7,7	2,9	13,9

OQ: ocupats qualificats

Font: OTIB a partir de dades de l'Eurostat

Quadre 9. Incidència de l'ocupació a temps parcial per grup d'activitats econòmiques en els països de la Unió Europea (2010)

	Total	Agricultura i pesca	Indústria	Construcció	Comerç, transport, allotjament i activitats de restauració	Informació i comunicació	Activitats financeres i d'assegurances	Activitats immobiliàries	Activ. especial., científ. i tècniques; activ. de serveis admin. i de suport	AP, defensa, educació, sanitat i acció social	Arts, espectacles i activ. recreatives; altres activ. de serveis; llars
Unió Europea (27)	19,1	21,2	7,1	6,7	21,2	13,7	13,5	21,6	23,2	24,6	36,7
Unió Europea (15)	20,6	18,4	8,6	7,4	22,4	15,6	14,6	23,6	25,3	26,0	40,0
Dinamarca	26,5	17,5	11,1	6,0	34,2	16,6	16,6	24,1	23,2	33,1	40,9
Alemanya	26,1	23,2	10,9	10,9	31,5	23,0	20,1	30,6	31,3	33,7	45,6
Irlanda	22,3	12,1	9,9	15,7	31,0	9,9	10,4		21,0	24,7	38,6
Grècia	6,3	11,2	2,8	6,1	5,6	3,3			6,8	4,9	16,8
Espanya	13,2	8,8	4,5	4,5	14,8	8,0	5,7	11,7	19,3	12,3	35,3
França	17,7	12,3	6,0	5,2	16,2	9,8	11,4	19,7	18,3	23,7	43,5
Itàlia	15,0	10,6	6,9	5,7	17,6	12,0	10,2	17,2	24,6	13,1	37,4
Països Baixos	48,8	38,3	27,4	16,2	54,3	31,2	34,3	41,4	45,4	63,9	64,0
Polònia	8,2	18,7	3,0	3,2	7,4	9,2	6,2	9,1	12,0	7,6	18,9
Portugal	10,4	45,0	2,2	4,3	6,4				9,4	5,3	30,0
Finlàndia	14,6	21,4	5,0	5,6	20,4	10,4	7,9	22,9	17,8	13,8	26,4
Suècia	26,4	27,6	9,7	7,7	29,2	12,0	19,9	23,2	23,1	37,0	38,7
Regne Unit	26,7	15,7	8,9	8,7	35,6	12,7	15,3	27,1	24,6	33,3	36,9
Islàndia	22,9		10,0		28,8	17,1			19,3	30,7	37,6
Noruega	28,4	26,8	10,8	8,1	34,0	15,8	13,9	26,9	22,3	37,2	44,4
Suïssa	34,9	26,0	15,1	12,3	32,3	26,6	22,2	49,0	33,5	54,1	54,6
Turquia	11,5	27,2	4,7	5,8	5,6	2,8	1,6	5,0	3,9	5,8	26,8

Font: OTIB a partir de dades de l'Eurostat

4. El treball a temps parcial a Espanya i a les Illes Balears

4.1. Evolució de l'ocupació a temps parcial per comunitats autònomes

Ja s'ha vist com la incidència del treball a temps parcial a Espanya és més aviat baixa. Ara bé, hi ha diferències significatives entre comunitats autònomes, i durant el 2010 la Comunitat Valenciana (16,8%) i Navarra (15%) són les que presenten els valors més elevats. Les Illes Balears (12,2%), per la seva banda, es situen a la part baixa de la taula, a més d'un punt percentual per sota del conjunt d'Espanya (13,3%), tot i que per sobre de Cantàbria (10,4%), Galícia (11,7%), Astúries (11,7%), Madrid (11,8%) i Castella-la Manxa (11,9%). En qualsevol cas, totes les comunitats autònomes queden lluny de la mitjana de la UE-27, que se situa en el 19,1% (vegeu el quadre 10).

S'ha de dir que l'evolució de la incidència del treball a temps parcial en els darrers vuit anys ha estat a l'alça, atès que durant el 2002 només la Comunitat Valenciana i Navarra arribaren a la xifra del 10%, i en el cas de les Illes fou del 6,8%. Totes les comunitats autònomes han presentat un fort increment, i en molts casos han duplicat el percentatge.

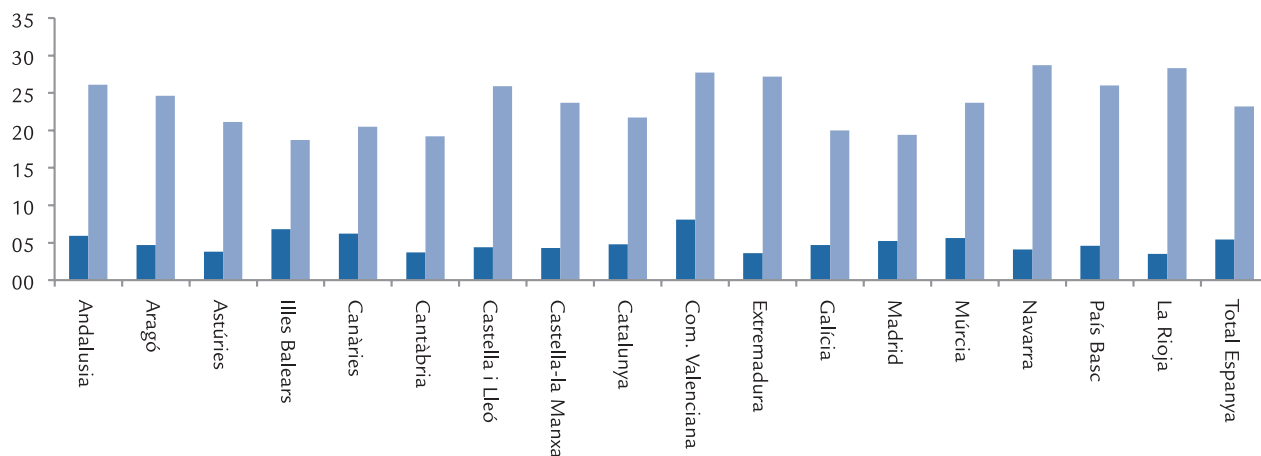
Si es compara per sexe, les conclusions inicials coincideixen plenament amb els resultats comentats a escala europea. La incidència del treball a temps parcial entre el col·lectiu masculí és molt reduïda, independentment de la zona geogràfica considerada (vegeu el gràfic 1). Ara bé, en el cas de les Balears els homes han passat d'un 2,5% d'ocupats a jornada parcial el 2002 a un 6,8% durant el 2010, valor que se situa per sobre de la mitjana del conjunt d'Espanya (5,4%) per al mateix any. Per contra, les dones, que presentaven una taxa del 13,2% el 2002, passaren a un 19,3% durant el 2007,

Quadre 10. Incidència de l'ocupació a temps parcial per sexe i comunitat autònoma (2002, 2007 i 2010)

	Total			Homes			Dones		
	2002	2007	2010	2002	2007	2010	2002	2007	2010
Andalusia	8,5	12,1	14,5	3,2	4,4	5,9	18,9	24,7	26,1
Aragó	8,3	12,1	13,3	2,1	3,2	4,7	19,3	24,5	24,6
Astúries	5,0	9,9	11,7	1,3	3,3	3,8	11,2	18,7	21,1
Illes Balears	6,8	10,3	12,2	2,5	3,8	6,8	13,2	19,3	18,7
Canàries	8,2	10,2	12,6	2,7	4,1	6,2	17,4	18,9	20,5
Cantàbria	4,6	9,7	10,4	1,2	3,0	3,7	10,5	19,1	19,2
Castella i Lleó	8,9	11,7	13,5	2,7	3,7	4,4	20,2	23,9	25,9
Castella-la Manxa	7,8	11,2	11,9	2,1	3,6	4,3	19,8	24,2	23,7
Catalunya	7,5	11,9	12,5	2,5	4,3	4,8	15,0	22,3	21,7
Com. Valenciana	10,0	13,5	16,8	3,5	4,7	8,1	20,3	26,4	27,7
Extremadura	8,3	12,6	13,0	2,1	5,5	3,6	21,2	24,5	27,2
Galícia	7,5	9,8	11,7	2,9	3,9	4,7	14,5	17,5	20,0
Madrid	6,4	10,9	11,8	2,1	3,8	5,2	12,7	19,8	19,4
Múrcia	8,5	11,6	13,3	2,8	3,8	5,6	18,8	24,4	23,7
Navarra	10,0	14,3	15,0	3,5	4,2	4,1	20,6	28,8	28,7
País Basc	9,9	14,4	14,2	2,0	4,2	4,6	22,3	28,0	26,0
La Rioja	3,8	12,9	14,0	0,6	2,7	3,5	9,8	28,9	28,3
Total Espanya	8,0	11,8	13,3	2,6	4,1	5,4	16,8	22,8	23,2

Font: OTIB a partir de dades de l'INE-EPA

Gràfic 2. Taxes d'incidència de l'ocupació a temps parcial per sexe i comunitat autònoma (2010)

Font: OTIB a partir de dades de l'INE-EPA

■ Homes ■ Dones

i baixaren a un 18,7% durant el 2010. Així, les Balears són la segona comunitat autònoma amb la major proporció d'homes ocupats a jornada parcial, alhora que ocupen la darrera posició del rànquing pel que fa la incidència en el cas de les dones (vegeu el quadre 10).

A partir de les dades del quadre 11 es pot observar en quina mesura el treball a temps parcial ha contribuït a la creació de llocs de treball per comunitats autònomes. D'aquesta manera, en el període 2002-2004 l'ocupació va créixer un 8,1% en el conjunt d'Espanya, valor similar

Quadre 11. Variació relativa de l'ocupació per tipus de jornada i comunitat autònoma (ambdós sexes) (2002-2004, 2005-2007 i 2008-2010)

	2002-2004			2005-2007			2008-2010		
	Var. % total ocupació	Var. % OTC	Var. % OTP	Var. % total ocupació	Var. % OTC	Var. % OTP	Var. % total ocupació	Var. % OTC	Var. % OTP
Andalusia	9,9%	9,4%	15,4%	8,8%	9,5%	3,6%	-9,2%	-11,1%	3,4%
Aragó	8,9%	8,1%	18,7%	7,4%	8,6%	-0,3%	-10,0%	-11,7%	3,2%
Astúries	4,9%	4,8%	7,5%	6,9%	8,0%	-1,8%	-10,5%	-11,9%	1,5%
Illes Balears	8,0%	4,7%	53,4%	8,5%	9,9%	-1,7%	-7,7%	-9,6%	9,1%
Canàries	7,4%	6,3%	19,7%	9,5%	12,4%	-11,0%	-10,4%	-12,7%	9,9%
Cantàbria	7,1%	6,8%	12,5%	8,1%	9,8%	-6,0%	-8,6%	-9,1%	-3,9%
Castella i Lleó	4,1%	3,9%	5,7%	4,9%	6,1%	-3,4%	-6,6%	-8,5%	8,0%
Castella-la Manxa	8,7%	8,9%	6,6%	10,4%	9,8%	15,1%	-7,8%	-8,4%	-3,2%
Catalunya	8,7%	7,1%	27,9%	6,7%	7,3%	2,4%	-10,2%	-10,9%	-5,3%
Com. Valenciana	10,2%	8,6%	24,7%	8,2%	8,4%	6,6%	-13,1%	-16,3%	6,8%
Extremadura	6,8%	7,3%	0,3%	6,9%	8,9%	-4,8%	-6,9%	-8,0%	1,4%
Galícia	4,7%	4,0%	13,1%	5,6%	8,0%	-12,7%	-8,3%	-9,0%	-2,4%
Madrid	8,6%	7,2%	28,4%	6,8%	7,2%	3,2%	-6,2%	-6,4%	-4,5%
Múrcia	11,8%	12,5%	3,9%	11,1%	11,0%	11,7%	-9,7%	-11,8%	7,0%
Navarra	5,5%	6,0%	0,8%	5,6%	6,6%	0,2%	-6,1%	-7,8%	5,2%
País Basc	3,4%	3,1%	6,0%	3,4%	1,7%	14,8%	-5,7%	-6,5%	-0,7%
La Rioja	11,0%	10,3%	27,3%	3,6%	3,3%	5,0%	-8,2%	-9,7%	1,6%
Total Espanya	8,1%	7,1%	18,6%	7,3%	8,0%	2,2%	-8,9%	-10,2%	1,0%

Font: OTIB a partir de dades de l'INE-EPA

al de les Balears (8%), i l'ocupació a jornada parcial va ser la que va experimentar la major embranzida (18,6% i 53,4%, respectivament). En canvi, en el període 2005-2007 l'increment de llocs de treball va ser similar al del període anterior (7,3% i 8,5%), però en aquest cas fou la jornada a temps complet la que va mostrar un major dinamisme, fins i tot en el cas de les Balears, així com a altres comunitats autònomes, el treball a temps parcial va patir un cert retrocés (-1,7%). Finalment, en el període 2008-2010, corresponent a l'etapa de recessió econòmica i destrucció de llocs de treball (-8,9% en el conjunt d'Espanya i -7,7% a les Balears), l'ocupació a temps parcial aguanta força bé els efectes de la crisi i arriba a créixer un 9,1% a les Illes (sobretot entre el col·lectiu masculí).

Hi ha diferències remarcables per sexe (vegeu els quadres 1 i 2 de l'annex). Així, entre el 2002 i el 2004, com també entre el 2005 i el 2007, l'ocupació femenina va créixer a un major

ritme que la masculina, tant a les Balears (un 12% en el primer període i un 9,9% en el segon, davant un 5,3% i un 7,5% en el cas dels homes) com a la resta de comunitats autònomes. De la mateixa manera que el conjunt de l'ocupació, entre 2002 i 2004 va créixer de forma notable el treball a temps parcial entre les dones, i va decreïxer en el període 2005-2007. Així, en aquest període d'expansió econòmica, la contribució del treball a temps parcial a la creació d'ocupació es redueix i arriba a ser negativa, especialment en les regions on el treball a temps parcial té menys incidència, com ara Galícia, Cantàbria, les Illes Balears i les Canàries.

En el període 2008-2010, en canvi, l'ocupació femenina cau, però a un ritme menor que la masculina (un -2,3% davant un -11,8% en els homes, a les Balears). En aquest cas, baixa l'ocupació a temps parcial entre les dones, mentre que augmenta significativament en el cas dels homes a la majoria de comunitats autònomes.

Quadre 12. Evolució de la taxa d'ocupació (16 a 64 anys) total, a temps complet i a temps parcial per comunitat autònoma (ambdós sexes) (2002, 2007 i 2010)

	Total			Temps complet		Temps parcial	
	2002	2007	2010	2007	2010	2007	2010
Andalusia	50,6	59,1	51,1	52,0	43,7	7,1	7,3
Aragó	62,9	71,8	63,9	63,2	55,5	8,6	8,4
Astúries	52,1	60,4	57,2	54,5	50,5	5,9	6,6
Illes Balears	67,4	70,7	62,6	63,5	55,0	7,2	7,6
Canàries	58,7	63,5	52,0	57,1	45,4	6,4	6,5
Cantàbria	57,5	66,4	60,7	60,0	54,4	6,4	6,3
Castella i Lleó	57,9	65,9	61,5	58,2	53,3	7,6	8,2
Castella-la Manxa	58,6	65,4	57,3	58,2	50,5	7,2	6,7
Catalunya	65,4	71,9	64,0	63,4	56,1	8,5	7,9
Com. Valenciana	61,5	67,0	57,1	58,0	47,5	8,9	9,5
Extremadura	51,3	58,5	53,5	51,2	46,6	7,2	6,9
Galícia	57,4	65,3	60,8	59,0	53,7	6,2	7,0
Madrid	64,5	71,7	66,1	64,0	58,3	7,7	7,8
Múrcia	59,3	66,5	56,9	58,9	49,4	7,6	7,5
Navarra	65,8	72,0	66,5	61,9	56,6	10,1	9,9
País Basc	61,8	68,3	65,9	58,5	56,6	9,7	9,3
La Rioja	62,3	69,6	64,5	60,8	55,5	8,8	9,0
Total Espanya	59,5	66,6	59,4	58,8	51,6	7,8	7,8

Una altra manera d'avaluar aquesta aportació del treball a temps parcial a la creació d'ocupació és a partir de la taxa d'ocupació per tipus de jornada. En el quadre 12 s'aprecia com el 2007 la taxa d'ocupació va créixer de manera notable respecte del 2002, i davallar posteriorment el 2010 arran de la crisi econòmica. Ara bé, si es desglossa aquesta taxa per tipus de jornada, s'observa que mentre que la taxa a temps complet experimenta forts descensos (8,5 p. p. en el cas de les Balears), la taxa a temps parcial es manté estable o experimenta increments en algunes comunitats autònomes (per exemple a les Balears augmenta en 0,4 p. p.).

D'altra banda, cal esmentar que les Balears eren la cinquena comunitat autònoma amb la major taxa d'ocupació de les persones entre 16 a 64 anys durant el 2007 (70,7%), i superaven els objectius europeus establerts per l'Agenda de Lisboa en termes de taxa d'ocupació global (70%), juntament amb Navarra (72%), Catalu-

nya (71,9%), Aragó (71,8%) i Madrid (71,7%). En canvi, pel que fa a la taxa d'ocupació a temps parcial, les Illes se situen com a sisena regió amb la taxa més baixa. El 2010, com s'ha dit, hi ha un descens generalitzat de les taxes d'ocupació, i les Balears passen a ocupar la setena posició del rànquing, mentre que escalen posicions en la taxa a temps parcial, pel fet d'incrementar-se en 0,4 p. p. respecte al 2007.

En els quadres 13 i 14 es presenta la durada de la jornada setmanal habitual mitjana que els treballadors afirmen fer per comunitats autònomes i sexe, amb un contracte a temps complet (quadre 13) o a temps parcial (quadre 14). El 2010 les Balears es caracteritzen per presentar una de les jornades més curtes pel que fa a temps complet, tant per als homes (41,8 hores) com per a les dones (39,8 hores). Encapçalen el rànquing amb les jornades més llargues Galícia (43 hores), Astúries (42,7 hores) i Castella i Lleó (42,1 hores). Els homes

Quadre 13. Evolució de la jornada setmanal habitual mitjana per comunitat autònoma i sexe (hores de treball habituals a la setmana a temps complet) (2002, 2007 i 2010)

	Ambdós sexes			Homes			Dones		
	2002	2007	2010	2002	2007	2010	2002	2007	2010
Andalusia	41,7	42,0	41,7	42,4	42,9	42,6	40,0	40,3	40,1
Aragó	42,2	42,1	41,9	43,1	43,2	43,2	40,2	40,2	39,9
Astúries	44,1	43,2	42,7	44,2	43,8	43,5	44,0	42,2	41,6
Illes Balears	40,6	42,0	41,0	41,1	42,9	41,8	39,8	40,4	39,8
Canàries	41,5	41,5	41,7	42,3	42,2	42,5	40,1	40,3	40,6
Cantàbria	42,2	41,9	41,2	42,9	42,9	42,1	40,7	40,4	40,1
Castella i Lleó	42,3	42,3	42,1	43,3	43,4	43,2	40,1	40,4	40,4
Castella-la Manxa	42,2	42,2	42,1	43,1	43,1	43,1	40,0	40,2	40,2
Catalunya	41,4	41,5	41,0	41,9	42,2	41,9	40,4	40,2	39,8
Com. Valenciana	42,4	42,7	42,0	43,0	43,5	42,9	41,4	41,0	40,5
Extremadura	43,0	41,9	41,8	44,1	43,2	43,0	40,1	39,3	39,5
Galícia	43,0	43,2	43,0	43,2	43,7	43,6	42,8	42,5	42,2
Madrid	41,0	41,9	42,0	41,7	43,1	43,2	40,0	40,2	40,4
Múrcia	41,4	42,4	41,8	42,1	43,2	42,8	39,9	40,8	40,1
Navarra	41,7	41,4	41,5	42,6	42,4	42,4	39,9	39,7	39,8
País Basc	40,9	41,0	40,5	41,5	41,9	41,2	39,6	39,5	39,3
La Rioja	41,0	42,1	41,9	41,6	43,0	42,4	39,8	40,3	40,9
Total Espanya	41,8	42,0	41,7	42,5	42,9	42,7	40,4	40,5	40,3

Font: OTIB a partir de dades de l'INE-EPA

dediquen més hores a la jornada laboral que les dones a totes les regions, i aquesta diferència és menor a les Balears que en el conjunt de l'Estat (1,9 i 2,4 hores, respectivament).

En termes d'evolució, la durada de la jornada es va incrementar durant el 2007 a les Illes, com també a altres comunitats autònomes, i es va tornar a reduir el 2010. Aquest fet és aplicable a ambdós sexes i pot atribuir-se segurament a la crisi i a l'alentiment econòmic.

Pel que fa a la jornada parcial, els ocupats de les Balears treballen 0,2 hores més que la mitjana espanyola, i els homes (19,6 hores) són els que presenten una de les jornades més altes de l'Estat. En aquest cas, fins al 2007 les dones presentaven una durada de la jornada a temps parcial superior a la dels homes, però el 2010 (18,8 hores) i atès l'augment d'homes ocupats a temps parcial la situació s'ha capgirat a les Balears.

4.2. Perfil dels treballadors a temps parcial a Espanya i a les Illes Balears

En el quadre 15 es presenta la incidència del treball a temps parcial per edat i sexe a les Balears i a Espanya durant el 2010. Ja s'ha repetit al llarg de l'informe que la major representació de la jornada parcial es dona entre el col·lectiu femení. A més, també s'ha comentat que les Balears es caracteritzen per tenir una menor proporció de dones que treballen a temps parcial que el conjunt d'Espanya (un 18,7% vs. un 23,2%). En canvi, en el cas dels homes les Illes se situen per sobre de la mitjana estatal (un 6,8% vs. un 5,4%).

La incidència del temps parcial per edat es caracteritza clarament per una major concentració en els trams més joves, fet que també es produeix a gran part dels països europeus. La principal diferència amb la Unió Europea, on la incidència de la jornada a temps parcial torna a pujar en els grups de major edat, és

Quadre 14. Evolució de la jornada setmanal habitual mitjana per comunitat autònoma i sexe (hores de treball habituals a la setmana a temps parcial) (2002, 2007 i 2010)

	Ambdós sexes			Homes			Dones		
	2002	2007	2010	2002	2007	2010	2002	2007	2010
Andalusia	18,5	19,0	18,5	19,2	19,6	18,3	18,2	18,9	18,6
Aragó	17,8	19,1	18,5	16,7	18,0	17,8	18,0	19,3	18,7
Astúries	18,2	18,7	18,9	20,3	18,6	17,5	17,8	18,7	19,2
Illes Balears	19,2	20,0	19,0	19,0	18,9	19,6	19,3	20,4	18,8
Canàries	19,5	19,5	19,3	21,2	19,4	19,1	19,0	19,5	19,3
Cantàbria	19,5	18,9	19,2	20,8	18,5	18,9	19,3	19,0	19,2
Castella i Lleó	17,3	18,8	18,9	17,4	18,4	17,5	17,3	18,8	19,2
Castella-la Manxa	17,6	18,6	18,8	18,2	18,7	18,7	17,5	18,6	18,8
Catalunya	18,3	19,5	19,0	18,7	19,4	18,8	18,2	19,6	19,1
Com. Valenciana	18,9	19,1	17,6	19,7	18,9	17,1	18,7	19,2	17,8
Extremadura	18,1	18,5	18,1	20,6	19,3	19,4	17,5	18,2	17,9
Galícia	18,7	18,7	19,1	19,3	18,6	18,9	18,6	18,8	19,2
Madrid	18,8	19,9	19,6	18,2	18,5	18,3	19,0	20,2	20,0
Múrcia	18,3	19,1	17,4	18,4	17,8	17,4	18,2	19,4	17,4
Navarra	18,5	18,6	19,4	18,6	18,0	18,6	18,5	18,7	19,5
País Basc	18,0	18,7	19,0	18,3	17,9	17,3	18,0	18,9	19,4
La Rioja	19,1	20,7	20,1	19,0	21,7	20,3	19,1	20,6	20,1
Total Espanya	18,5	19,2	18,8	19,0	18,9	18,2	18,5	19,3	18,9

que en els casos de les Balears o Espanya no hi ha aquest repunt a partir de 50 anys. L'únic grup que presenta aquesta característica són les dones a les Balears (vegeu el quadre 15).

Pel que fa al nivell d'estudis, hi ha una relació negativa entre educació i treballar a temps parcial. Així, com més elevat és el nivell educatiu menor és la incidència del treball a temps parcial. Aquesta circumstància s'observa fonamentalment en el cas de les dones, perquè en el cas dels homes, com que presenten taxes més baixes, les diferències no són tan marca-

des. D'aquesta manera, les dones que només tenen estudis primaris treballen en un 31,5% dels casos a jornada parcial a Espanya, i en un 26,2% en el cas de les Balears.

Pel que fa a la situació professional, la importància del contracte a temps parcial és clarament superior en el grup de treballadors que ajuden l'empresa o el negoci familiar. En el cas de les dones, també hi ha una notable incidència en el grup de treballadores independents o empresàries sense assalariats i en el grup d'assalariats de l'empresa privada.

Quadre 15. Incidència del treball a temps parcial per edat i sexe a les Illes Balears i a Espanya (2010)

	Illes Balears			Espanya		
	Total	Homes	Dones	Total	Homes	Dones
15-24	24,6%	22,8%	26,3%	29,6%	21,4%	38,7%
25-49	11,2%	6,4%	16,9%	12,5%	4,4%	22,4%
50-74	11,4%	4,0%	21,7%	11,1%	4,0%	21,2%
Total	12,2%	6,8%	18,7%	13,3%	5,4%	23,2%

Font: OTIB a partir de dades de l'INE-EPA

Quadre 16. Incidència del treball a temps parcial segons el nivell d'estudis i el sexe a les Illes Balears i a Espanya (2010)

	Illes Balears			Espanya		
	Total	Homes	Dones	Total	Homes	Dones
Fins a EP	14,0%	5,4%	26,2%	15,8%	5,8%	31,5%
Fins a 1a etapa ESO	10,4%	5,8%	17,7%	14,5%	4,8%	30,1%
2a etapa ESO	14,0%	8,7%	19,4%	14,5%	6,4%	24,3%
ES i doctorat	11,8%	7,1%	16,1%	10,8%	5,0%	16,5%
Total	12,2%	6,8%	18,7%	13,3%	5,4%	23,2%

Font: OTIB a partir de dades de l'INE-EPA

Quadre 17. Incidència del treball a temps parcial segons la situació professional i el sexe a les Illes Balears i a Espanya (2010)

	Illes Balears			Espanya		
	Total	Homes	Dones	Total	Homes	Dones
Empresari amb assalariats	3,8%	2,2%	8,4%	4,3%	1,8%	10,7%
Treballador indep. o empresari sense assal.	13,7%	8,3%	23,2%	9,2%	5,3%	17,2%
Ajuda empresa o negoci familiar	38,6%	38,4%	38,7%	54,7%	47,9%	60,1%
Assalariat públic	6,2%	4,1%	8,2%	6,7%	3,3%	9,6%
Assalariat privat	13,7%	7,4%	20,8%	15,8%	5,8%	28,2%
Total	12,2%	6,8%	18,7%	13,3%	5,4%	23,2%

Font: OTIB a partir de dades de l'INE-EPA

Una de les variables fonamentals quan es parla de contractes és la temporalitat de la relació laboral; és a dir, si el contracte és indefinit o temporal. Els gràfics 2 i 3 mostren com la jornada a temps parcial està molt lligada a la temporalitat en la contractació. Així, entre els assalariats a temps parcial hi ha una major proporció de treballadors temporals. A les Balears el 35,4% dels assalariats a temps parcial té un contracte temporal, davant el 24,8% en el cas dels que treballen a jornada completa. En el conjunt d'Espanya, la diferència és encara més accentuada: un 42,9% i un 22%, respectivament. És per això que sovint es relaciona el treball a temps parcial amb la precarietat laboral. Es considera que aquest tipus de contracte porta associades pitjors condicions laborals que el treball a temps complet, entre les quals destacarien una inestabilitat més elevada o la temporalitat en la relació laboral.

Per sexe, cal esmentar que els homes que treballen a temps parcial són els que presenten una major taxa de temporalitat: el 52,4% a les Balears i el 62,1% en el conjunt d'Espanya. En canvi, les diferències en la taxa de temporalitat entre les dones que treballen a temps complet o a temps parcial no són tan pronunciades.

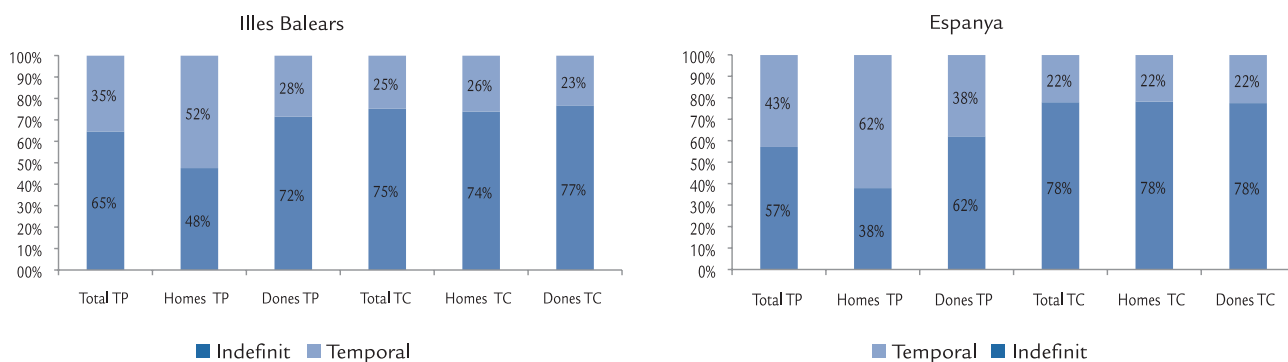
El treball a temps parcial té una importància reduïda a les Balears i en el conjunt d'Espanya en comparació de la mitjana europea, però, en qualsevol cas, les dades reflecteixen que la seva

incidència és bastant menor entre els treballadors amb contracte indefinit que entre els que tenen un contracte de durada determinada.

En el quadre 18 es presenten les raons per les quals les persones ocupades amb un contracte a temps parcial han acceptat una feina amb aquest tipus de jornada. El 47,4% dels ocupats a les Balears i el 49,6% en el conjunt d'Espanya afirmen que treballen a temps parcial perquè no han trobat un lloc de treball a temps complet. En el conjunt de la UE-27 aquest percentatge es redueix al 23,4%. Les diferències entre sexes són molt pronunciades en aquest aspecte, atès que en el cas dels homes el percentatge s'eleva fins al 60%. En canvi, entre les dones la segona raó esmentada per treballar a temps parcial és l'atenció de fills, malalts o gent gran, quan en el cas dels homes es redueix a un 3,3%. Tan sols un de cada deu ocupats a temps parcial de les Balears afirma que ho fa perquè no vol un treball a temps complet.

Per activitat econòmica, la incidència del treball a temps parcial és més elevada en el grup d'altres serveis (34,6%), que inclou les activitats artístiques, culturals, esportives, associatives i de la llar, sobretot en el cas de les dones (43%). El segueixen els grups d'activitats agrícoles (20,6%) i d'activitats referents a la indústria d'alimentació, tèxtil, cuir, fusta i paper (18%). En el cas d'Espanya, després d'altres serveis (35,3%), la major incidència del treball

Gràfics 3 i 4. Incidència del treball a temps parcial segons el tipus de contracte i el sexe a les Illes Balears i a Espanya (2010)

Font: OTIB a partir de dades de l'INE-EPA

a temps parcial es produeix en comerç i hostaleria (16,5%) i en mediació financera, assegurances, activitats immobiliàries i serveis professionals (16,3%).

Pel que fa a les ocupacions, i com ja s'ha vist amb el nivell d'estudis, el treball a temps parcial va molt lligat a les ocupacions no qualificades, cas en què la incidència arriba al 28,7%, tant a les Balears com en el conjunt d'Espanya. Aquest valor és més elevat per a les dones, que també presenten un alt percentatge en les ocupacions d'artesans i treballadors qualificats de les indústries manufactureres.

4.3. Evolució i perfil de la nova contractació a temps parcial a les Illes Balears

Fins aquí s'ha presentat l'evolució i el perfil del total de persones ocupades a temps parcial, a partir de les estimacions fetes per l'Enquesta de població activa (EPA) de l'INE. Una altra font disponible per a l'anàlisi del treball a temps parcial és la nova contractació registrada a les Balears a les oficines d'ocupació. Aquestes dades fan referència a la contractació feta durant un període determinat i no reflecteixen, per tant, la situació de tota la població ocupada. Tanmateix, interessa analitzar l'evolució

Quadre 18. Raons per les quals es treballa a temps parcial per sexe a les Illes Balears i a Espanya (2010)

	Illes Balears			Espanya		
	Total	Homes	Dones	Total	Homes	Dones
En educació o formació	5,1%	6,1%	4,7%	7,6%	14,7%	5,5%
Malaltia o discapacitat	1,3%	1,2%	1,4%	1,2%	2,0%	1,0%
Atenció de fills, malalts o gent gran	14,2%	3,3%	18,9%	12,7%	1,7%	15,9%
Altres obligacions familiars	7,9%	2,0%	10,5%	7,4%	1,5%	9,1%
No trobar un treball a TC	47,4%	60,0%	41,9%	49,6%	55,0%	48,0%
No voler un treball a TC	10,1%	7,4%	11,3%	9,5%	6,7%	10,3%
Altres raons	13,6%	19,9%	10,9%	11,8%	18,1%	9,9%
Total	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%

Font: OTIB a partir de dades de l'INE-EPA

Quadre 19. Incidència del treball a temps parcial segons l'activitat econòmica i el sexe a les Illes Balears i a Espanya (2010)

	Illes Balears			Espanya		
	Total	Homes	Dones	Total	Homes	Dones
0 Agricultura, ramaderia i pesca	20,6%	14,4%	32,0%	8,8%	6,1%	16,9%
1 Indústries de l'alimentació, tèxtil, cuir, fusta i paper	18,0%	16,2%	21,0%	6,8%	2,7%	14,5%
2 Indústries extractives, química, cautxú, subministrament d'energia	1,9%	0,0%	14,6%	3,0%	1,2%	10,5%
3 Construcció de maquinària, equips elèctrics i material de transport	11,8%	0,7%	46,1%	4,1%	1,9%	12,4%
4 Construcció	2,8%	2,4%	12,6%	4,5%	2,6%	26,3%
5 Comerç al detall i a l'engròs, hostaleria	10,4%	6,7%	13,4%	16,5%	8,1%	24,7%
6 Transport, informació i comunicacions	10,9%	9,9%	14,4%	7,2%	4,4%	16,5%
7 Intermediació financera, assegurances, activitats immobiliàries, serveis professionals	13,9%	10,0%	17,9%	16,3%	5,6%	26,7%
8 Administració pública, educació i sanitat	9,4%	5,1%	12,3%	12,3%	6,4%	16,0%
9 Altres serveis	34,6%	17,9%	43,0%	35,3%	17,4%	41,5%
Total	12,2%	6,8%	18,7%	13,3%	5,4%	23,2%

Font: OTIB a partir de dades de l'INE-EPA

Quadre 20. Incidència del treball a temps parcial segons l'ocupació (1 dígit) i el sexe a les Illes Balears i a Espanya (2010)

	Illes Balears			Espanya		
	Total	Homes	Dones	Total	Homes	Dones
1 Direcció de les empreses i de l'Administració pública	6,3%	5,2%	8,8%	4,0%	2,1%	7,6%
2 Tècnics i professionals científics i intel·lectuals	11,3%	10,8%	11,7%	10,3%	6,4%	13,5%
3 Tècnics i professionals de suport	10,5%	7,2%	14,6%	11,2%	5,8%	17,2%
4 Empleats de tipus administratiu	10,9%	6,0%	13,1%	14,6%	5,4%	19,5%
5 Treballadors de serveis de restauració, personals, protecció i venedors de comerç	12,5%	6,0%	16,4%	21,3%	10,4%	27,5%
6 Treballadors qualificats en agricultura i pesca	8,0%	3,9%	28,7%	8,5%	5,8%	19,5%
7 Artesans i treballadors qualificats d'indústries manufactureres, construcció i mineria	6,2%	3,9%	39,5%	3,6%	2,6%	17,8%
8 Operadors d'instal·lacions i maquinària; muntadors	4,5%	3,9%	12,5%	3,7%	2,7%	10,3%
9 Treballadors no qualificats	28,7%	19,8%	33,7%	28,7%	10,4%	41,7%
TOTAL	12,2%	6,8%	18,7%	13,3%	5,4%	23,2%

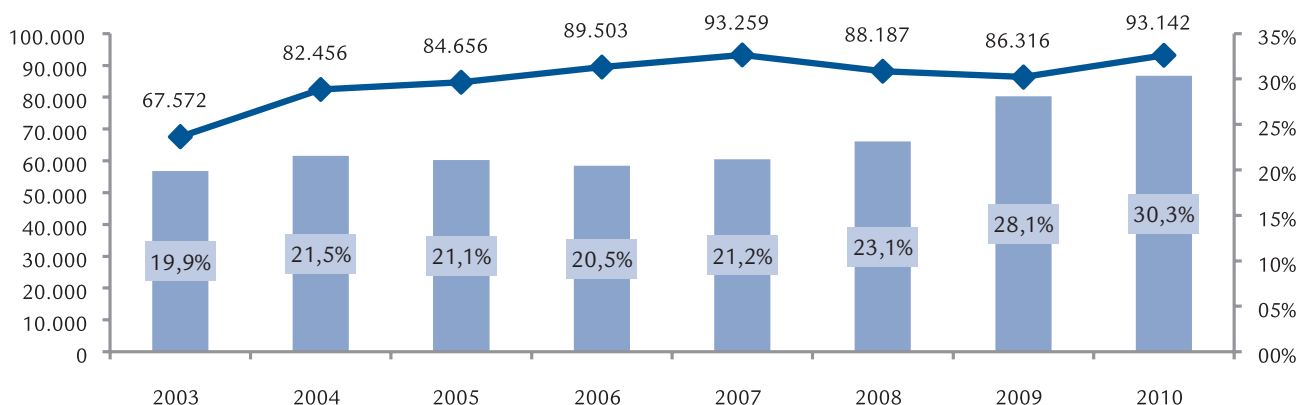
Font: OTIB a partir de dades de l'INE-EPA

de la contractació a temps parcial i el perfil de les persones contractades, poder posar-los en relació amb les dades mostrades per l'EPA i veure si apunten a la mateixa direcció.

D'aquesta manera, el 2010 es varen registrar 93.142 contractes a temps parcial a les Illes Balears, cosa que representa un 30,3% del total de la contractació registrada en el SOIB. Respecte al 2009, els contractes a temps parcial s'han incrementat en un 7,9%, mentre que el total de contractació s'ha mantingut estable. Això ha provocat que el pes de la contractació a temps

parcial s'hagi incrementat fins al 30,3%, el major percentatge de tota la sèrie estudiada (vegeu el gràfic 5). De fet, l'evolució de la contractació a temps parcial és positiva fins al 2008, quan experimenta un descens, així com també durant el 2009. Ara bé, aquesta davallada és més suau que la del conjunt de la contractació (del 2,1% en el 2009, quan el total dels contractes experimentà un descens del 19,5%). Aquesta evolució dels contractes confirma la idea expressada en l'apartat anterior del fet que la jornada a temps parcial aguanta millor els efectes de la crisi econòmica que la jornada a temps complet.

Gràfic 5. Evolució dels contractes a temps parcial i el seu pes sobre el total de la contractació a les Balears (2003-2010)

Font: OTIB a partir de dades del SOIB

■ % sobre total de contractes

◆ Contractes a temps parcial

Si s'analitza el perfil de les persones amb un contracte a temps parcial s'observa com aquest contracte s'ajusta bé al perfil presentat, a partir de l'EPA, de les persones ocupades a temps parcial. Així, el 2007 les dones presenten un major percentatge de contractes a temps parcial, més del doble que els homes (el 30% davant el 14%). El 2010, tot i que es manté una gran diferència a favor de les dones, els homes mostren un elevat increment en el pes de la contractació a jornada parcial, pel fet de passar del 14% al 23,4%, augment també detectat a partir de les dades de l'EPA. D'altra banda, per edat, els joves presenten els majors percentatges de contractació a temps parcial, tant entre els homes com entre les dones. En el cas de dones menors de 25 anys s'arriba al 45,3% dels contractes, és a dir, gairebé la meitat de les joves que han signat un nou contracte durant el 2010 ho han fet a temps parcial.

S'ha comentat que la relació del nivell d'estudis amb el fet de treballar a temps parcial és

negativa, és a dir, com més estudis, menor és la incidència del treball a temps parcial. A partir de les dades de contractació no es confirma aquest aspecte, i no sembla a grans trets que el nivell d'estudis determini el fet de tenir un contracte a temps parcial. A més, mentre que en el cas de les dones sí que es dona el fet que com més nivell d'estudis, menor és el pes de la contractació a temps parcial, en el cas dels homes és just a l'inrevés i són les persones amb estudis superiors les que presenten els majors percentatges, tant el 2007 com el 2010.

Relacionat amb el nivell d'estudis, el quadre 23 mostra el pes dels contractes a temps parcial per grans grups d'ocupacions. Se'n desprèn que efectivament en el grup de tècnics i professionals científics i intel·lectuals, com també en el de tècnics i professionals de suport (per al qual es necessiten estudis superiors en molts casos), es produeixen elevats percentatges de contractes a temps parcial, tant en els homes com en les dones. També presenten alts percentatges

Quadre 21. Percentatge de contractes a temps parcial sobre el total de la contractació a les Illes Balears per sexe i edat (2007 i 2010)

	2007			2010		
	Total	Homes	Dones	Total	Homes	Dones
15-24 anys	26,3%	19,2%	33,4%	38,9%	31,9%	45,3%
25-49 anys	18,9%	12,0%	27,9%	27,7%	21,1%	35,4%
50-74 anys	22,0%	13,5%	33,8%	28,9%	21,7%	37,6%
Total	21,2%	14,0%	30,0%	30,3%	23,4%	38,1%

Font: OTIB a partir de dades del SOIB

Quadre 22. Percentatge de contractes a temps parcial sobre el total de la contractació a les Illes Balears per sexe i nivell d'estudis (2007 i 2010)

	2007			2010		
	Total	Homes	Dones	Total	Homes	Dones
Fins a EP	21,2%	10,9%	37,1%	29,1%	18,6%	42,9%
Fins a 1a etapa ESO	19,5%	12,5%	29,2%	30,0%	23,0%	38,9%
2a etapa ESO	24,7%	19,1%	30,0%	32,1%	26,7%	36,6%
ES i doctorat	24,6%	22,4%	26,1%	30,5%	27,9%	32,0%
Total	21,2%	14,0%	30,0%	30,3%	23,4%	38,1%

Font: OTIB a partir de dades del SOIB

Quadre 23. Percentatge de contractes a temps parcial sobre el total de contractació a les Illes Balears per sexe i grup d'ocupació (2007 i 2010)

	2007			2010		
	Total	Homes	Dones	Total	Homes	Dones
01 Directius	11,5%	10,7%	13,0%	19,5%	16,4%	25,0%
02 Tècnics i professionals científics	32,0%	31,2%	32,6%	37,7%	37,3%	38,0%
03 Tècnics i professionals de suport	30,6%	23,0%	37,7%	36,2%	28,4%	43,4%
04 Empleats administratius	24,2%	20,6%	25,8%	32,9%	29,3%	34,8%
05 Treballadors dels serveis	26,1%	21,4%	29,1%	34,8%	29,7%	38,5%
06 Treballadors de l'agricultura i pesca	8,2%	7,7%	12,3%	11,3%	10,9%	15,1%
07 Artesans i treb. qualificats d'indústries manufact., construcció i mineria	3,7%	3,2%	16,5%	8,7%	8,0%	25,6%
08 Operadors de maquinària	11,9%	10,5%	28,9%	22,1%	21,3%	29,6%
09 Treballadors no qualificats	22,4%	14,6%	32,2%	30,8%	23,9%	38,1%
TOTAL	21,2%	14,0%	30,0%	30,3%	23,4%	38,1%

Font: OTIB a partir de dades del SOIB

de jornades a temps parcial els contractes registrats en les ocupacions relacionades amb els serveis i els empleats administratius.

En relació amb l'activitat econòmica, el 2010 el major percentatge de contractes a temps parcial es produeix en el grup d'activitats de mediació financera, assegurances, immobiliàries, serveis professionals, científics, administratius i altres (43,3%). El segueix el grup

d'altres serveis (40,2%), en el qual s'inclouen les activitats artístiques, culturals, esportives, associatives i de la llar, sobretot en el cas de les dones (47,1%). També en el cas de les dones es produeixen percentatges elevats en el grup de la indústria de l'alimentació, tèxtil, cuir, fusta i paper (42%). En canvi, entre el col·lectiu masculí destaca per sobre de la mitjana el grup d'Administració pública, educació i sanitat (34,3%).

Quadre 24. Percentatge de contractes a temps parcial sobre el total de contractació a les Illes Balears per sexe i grup d'activitat econòmica (2007 i 2010)

	2007			2010		
	Total	Homes	Dones	Total	Homes	Dones
0 Agricultura, ramaderia i pesca	6,8%	5,6%	13,0%	3,4%	3,0%	6,2%
1 Indústries alimentàries, tèxtil, cuir, fusta i paper	15,0%	10,4%	21,4%	28,7%	20,1%	42,0%
2 Indústries extractives, química, cautxú, subministrament d'energia	7,1%	5,1%	23,0%	15,6%	12,6%	28,9%
3 Construcció de maquinària, equips elèctrics i material de transport	9,7%	6,4%	23,8%	18,1%	13,0%	35,1%
4 Construcció	3,7%	2,8%	20,2%	8,6%	7,5%	26,8%
5 Comerç al detall i a l'engròs, hostaleria	21,2%	16,7%	24,6%	31,0%	27,2%	34,4%
6 Transport, informació i comunicacions	16,0%	15,0%	18,2%	24,9%	24,8%	25,3%
7 Intermediació financera, assegurances, activitats immobiliàries, serveis professionals	37,2%	29,0%	43,4%	43,3%	34,3%	49,4%
8 Administració pública, educació i sanitat	31,5%	31,0%	31,6%	34,5%	34,3%	34,5%
9 Altres serveis	29,9%	23,1%	35,3%	40,2%	33,3%	47,1%
Total	21,2%	14,0%	30,0%	30,3%	23,4%	38,1%

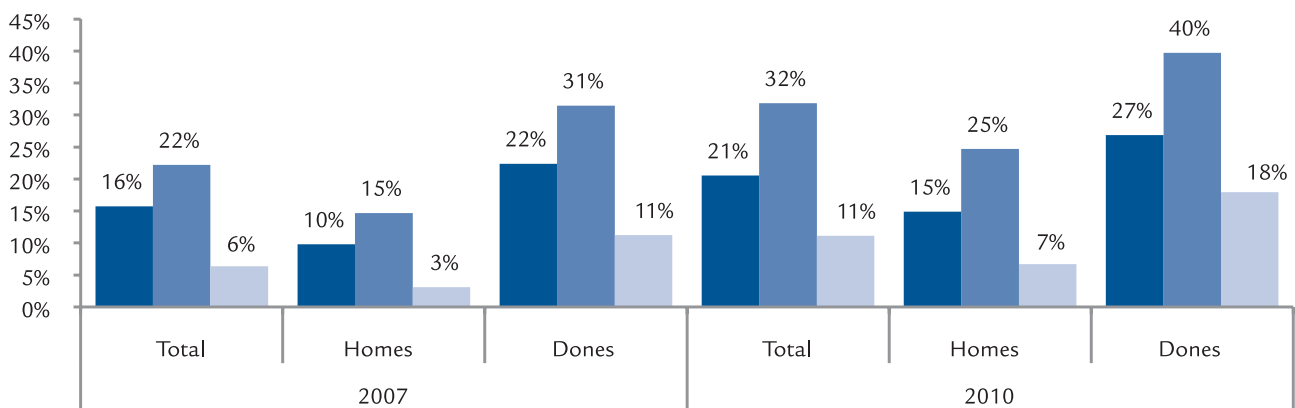
Font: OTIB a partir de dades del SOIB

Més en detall, les cinc activitats econòmiques (CNAE-2009 a dos dígits) amb major incidència de contractació a temps parcial durant el 2010 són: educació (63,3%), activitats associatives (57,8%), serveis en edificis i activitats de jardineria (56,7%), publicitat i estudis de mercat (55%) i serveis d'informació (52,7%). Totes superen àmpliament el 50% de contractació a temps parcial sobre el total de la seva contractació. Per sexe, cal remarcar que entre els homes se situa l'educació (67,8%) com l'activitat amb més incidència del treball a temps parcial, seguida de la publicitat i estudis de mercat (59,6%) i el transport aeri (58%). En canvi, entre les dones els serveis en edificis i activitats de jardineria (65%), les activitats de biblioteques, arxius, museus i altres activitats culturals (61,7%), i les activitats associatives (61,1%) ocupen les primeres posicions del rànquing.

En relació amb el 2007, si bé el percentatge de contractació a temps parcial s'incrementa en tots els grups d'activitats econòmiques, tret d'agricultura, ramaderia i pesca, cal destacar l'increment de contractes a la indústria de l'alimentació, tèxtil, cuir, fusta i paper, sobretot en el cas de les dones (que gairebé dupliquen el seu pes, ja que han passat del 21,4% al 42%). També és important l'increment que hi ha hagut en el grup d'altres serveis (10,3 p. p.), tant entre els homes com entre les dones.

Finalment, el pes de la contractació a temps parcial és notablement més important en els contractes temporals (vegeu el gràfic 6) que no en els contractes de caire indefinit, fet que ja mostraven les dades de temporalitat de l'EPA.

Gràfic 6. Pes dels contractes a temps parcial sobre el total de la contractació a les Illes Balears per sexe i tipus de contracte (2007 i 2010)

Font: OTIB a partir de dades del SOIB

■ Indefinits ■ Temporals ■ Formatius

5. Els treballadors afiliats amb contracte a temps parcial

5.1. Perfil dels treballadors d'alta a la Seguretat Social amb contracte a temps parcial a les Balears

Una altra font disponible per estudiar els ocupats és la Tresoreria General de la Seguretat Social (TGSS), que a partir dels seus registres permet conèixer el nombre de treballadors afiliats al règim general per tipus de contracte, en el qual s'especifica (en la majoria de casos) el tipus de jornada.

Aquestes dades confirmen, a grans trets, els principals aspectes comentats del treball a temps parcial a les Balears. Així, el 2010 hi va haver de mitjana 51.061 persones amb un contracte a temps parcial, xifra que representa el 16,3% del total de treballadors assalariats. En comparació, l'Enquesta de població activa donava una incidència del treball a temps parcial del 12,2% per al 2010. Cal tenir present, emperò, que la taxa de l'EPA es calcula sobre el total d'ocupats, independentment del règim de cotització. En canvi, amb els registres de la TGSS només es comptabilitzen els treballadors amb un contracte de treball (assalariats), del qual es desprèn el tipus de jornada.

Una altra característica que ofereixen les dades de la TGSS i que també s'havia observat, tant a partir de les dades de l'EPA com de les de contractació, és l'evolució positiva dels ocupats a temps parcial en aquests dos darrers anys de

fortes retallades de l'ocupació arran de la crisi econòmica viscuda. D'aquesta manera, mentre que el total d'afiliació al règim general ha patit un descens del 8,6% respecte del 2008, l'afiliació amb contracte a temps parcial ha experimentat un increment del 3,9% en els dos darrers anys.

El perfil dels ocupats a temps parcial és majoritàriament el d'una dona (el 65% dels ocupats a temps parcial són dones) menor de 45 anys (el 70%), de nacionalitat espanyola (el 78%) i amb un contracte temporal (52%).

Ara bé, el que interessa analitzar és la incidència del treball a temps parcial per a cada un dels col·lectius; és a dir, el pes dels que treballen a jornada parcial sobre el total d'ocupats a cada un dels grups. D'aquesta manera, en el quadre 26 s'observa com des del 2008 el pes dels afiliats a temps parcial sobre el total d'afiliats al règim general s'ha anat incrementant un punt percentual cada any, fins a arribar al 16,3% el 2010. Les dones presenten una major incidència que els homes, i en dupliquen el percentatge (22,3% vs. 10,8%), si bé tant homes com dones han vist augmentar aquest percentatge des del 2008. D'altra banda, els joves menors de 30 anys (23,4%) presenten les taxes més elevades, molt per sobre de la resta de trams d'edat. La nacionalitat és una altra característica que també presenta diferències notables, i els treballadors estrangers tenen una major incidència que els nacionals (23,2% vs. 15%). I finalment, dins el grup de treballadors amb un contracte temporal, la presència de persones ocupades a temps parcial és clarament superior a la de persones amb un contracte indefinit (27,7% vs. 15,1%).

Quadre 25. Treballadors d'alta en el règim general de la Seguretat Social amb contracte a temps parcial a les Illes Balears per sexe, edat, nacionalitat i tipus de contracte (2008-2010)

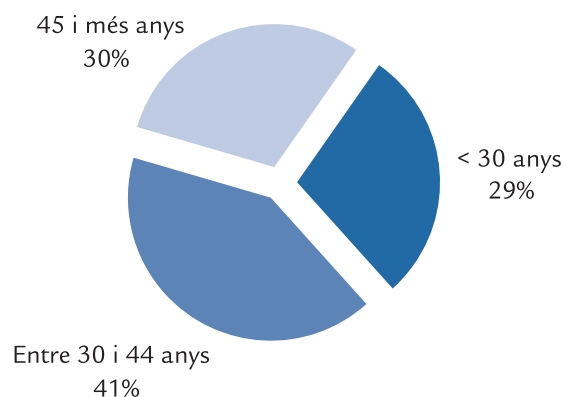
	Total	Sexe		Edat			Nacionalitat		Tipus de contracte	
		Homes	Dones	< 30 anys	Entre 30 i 44	45 i més anys	Espanyols	Estrangers	Indefinit	Temporal
2008	49.124	15.842	33.283	14.829	20.357	13.939	38.427	10.697	23.924	25.200
2009	49.282	16.451	32.831	14.111	20.441	14.730	38.419	10.863	24.319	24.963
2010	51.061	17.629	33.433	14.613	21.028	15.421	39.631	11.430	24.599	26.462

Font: OTIB a partir de dades de la TGSS

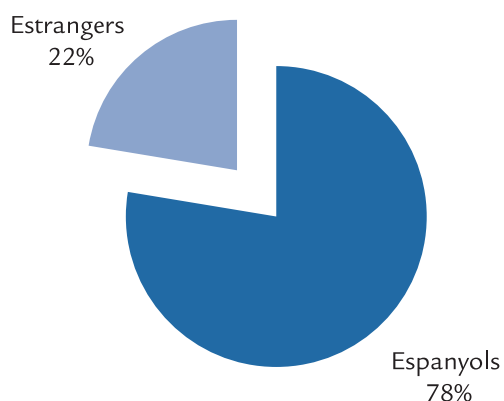
Gràfic 7. Distribució dels afiliats a temps parcial per sexe

Gràfic 8. Distribució dels afiliats a temps parcial per tram d'edat

Gràfic 9. Distribució dels afiliats a temps parcial per nacionalitat

Gràfic 10. Distribució dels afiliats a temps parcial per tipus de contracte

Font: OTIB a partir de dades de la TGSS

Quadre 26. Incidència del treball a temps parcial (treballadors d'alta al règim general de la Seguretat Social amb contracte a temps parcial sobre el total d'afiliats) a les Illes Balears per sexe, edat, nacionalitat i tipus de contracte (2008-2010)

	Total	Sexe		Edat			Nacionalitat		Tipus de contracte	
		Homes	Dones	< 30 anys	Entre 30 i 44	45 anys i més	Espanyols	Estrangers	Indefinit	Temporal
2008	14,3%	8,6%	20,8%	17,6%	13,0%	13,6%	13,5%	18,2%	13,6%	21,4%
2009	15,3%	9,8%	21,5%	20,5%	13,7%	14,3%	14,2%	21,2%	14,4%	25,3%
2010	16,3%	10,8%	22,3%	23,4%	14,4%	14,7%	15,0%	23,2%	15,1%	27,7%

Font: OTIB a partir de dades de la TGSS

Per activitat econòmica, es repeteixen també, en certa manera, les premisses apuntades a partir de les dades dels registres de nova contractació. És a dir, si s'analitza per sexe (vegeu el quadre 27), les activitats amb més incidència d'ocupats a temps parcial entre els homes són: educació (31,7%), activitats artístiques, recreatives i d'entreteniment (24,2%), altres serveis (20,5%) i llars que ocupen personal domèstic i que produeixen béns i serveis (19,8%). En canvi, entre el col·lectiu femení, a més de presentar una incidència molt més elevada que en el cas dels homes, les activitats que encapçalen la taula de més incidència són: llars que ocupen personal domèstic i que produeixen béns i serveis (62,6%), activitats administratives i serveis auxiliars (43%), altres serveis (35,7%) i activitats artístiques, recreatives i d'entreteniment (34,5%).

5.2. Estabilitat o canvi de contracte

Atesa l'elevada taxa d'involuntarietat que s'ha observat a partir de les dades de l'EPA en la gent que treballa a temps parcial, caldria pensar que allò positiu seria poder passar a tenir un contracte a temps complet. Per poder saber si el contracte a temps parcial és només una etapa de transició dins la vida laboral de les persones per després passar a un contracte a temps complet o si, contràriament, hi ha una certa estabilitat en el fet de tenir un contracte a jornada parcial, s'han analitzat les microdades de la Seguretat Social. Així, s'ha fet un seguiment de les persones que el mes de juny de 2008 tenien un contracte a temps parcial i se n'ha comparat la situació el mateix mes del 2010 per comprovar, primer, si continuaven

Quadre 27. Rànquing de la taxa de parcialitat per secció econòmica i sexe a les Illes Balears (2010)

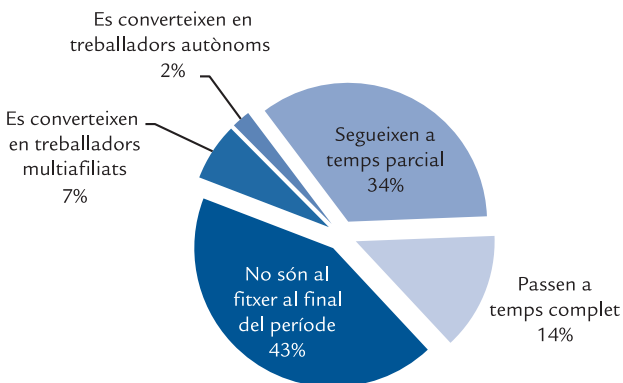
Secció d'activitat econòmica (CNAE-2009)	Homes
(P) EDUCACIÓ	31,7%
(R) ACTIVITATS ARTÍSTIQUES, RECREATIVES I D'ENTRETENIMENT	24,2%
(S) ALTRES SERVEIS	20,5%
(T) ACTIVITATS DE LES LLARS	19,8%
(M) ACTIVITATS PROFESSIONALS, CIENTÍFIQUES I TÈCNiques	15,5%
(L) ACTIVITATS IMMOBILIÀRIES	14,3%
(N) ACTIVITATS ADMINISTRATIVES I SERVEIS AUXILIARS	14,3%
(I) HOSTALERIA	14,1%
(H) TRANSPORT I EMMAGATZEMATGE	12,9%
(G) COMERÇ A L'ENGRÒS I AL DETALL	10,9%
(Q) ACTIVITATS SANITÀRIES I DE SERVEIS SOCIALS	7,9%
(J) INFORMACIÓ I COMUNICACIONS	7,5%
(C) INDÚSTRIES MANUFACTURERES	7,0%
(A) AGRICULTURA, RAMADERIA, SELVICULTURA I PESCA	6,0%
(B) INDÚSTRIES EXTRACTIVES	5,5%
(F) CONSTRUCCIÓ	5,3%
(K) ACTIVITATS FINANCERES I D'ASSEGURANCES	5,0%
(E) AIGUA, SANEJAMENT I GESTIÓ DE RESIDUS	4,9%
(O) ADMINISTRACIÓ PÚBLICA, DEFENSA I SEGURETAT SOCIAL OBLIGATÒRIA	3,6%
(D) ENERGIA ELÈCTRICA, GAS, VAPOR I AIRE CONDICIONAT	1,4%

Secció d'activitat econòmica (CNAE-2009)	Dones
(T) ACTIVITATS DE LES LLARS	62,6%
(N) ACTIVITATS ADMINISTRATIVES I SERVEIS AUXILIARS	43,0%
(S) ALTRES SERVEIS	35,7%
(R) ACTIVITATS ARTÍSTIQUES, RECREATIVES I D'ENTRETENIMENT	34,5%
(B) INDÚSTRIES EXTRACTIVES	31,6%
(P) EDUCACIÓ	28,1%
(F) CONSTRUCCIÓ	26,2%
(M) ACTIVITATS PROFESSIONALS, CIENTÍFIQUES I TÈCNiques	26,2%
(G) COMERÇ A L'ENGRÒS I AL DETALL	26,0%
(L) ACTIVITATS IMMOBILIÀRIES	23,3%
(J) INFORMACIÓ I COMUNICACIONS	20,1%
(C) INDÚSTRIES MANUFACTURERES	19,3%
(I) HOSTALERIA	17,8%
(H) TRANSPORT I EMMAGATZEMATGE	15,4%
(Q) ACTIVITATS SANITÀRIES I DE SERVEIS SOCIALS	13,4%
(E) AIGUA, SANEJAMENT I GESTIÓ DE RESIDUS	13,0%
(A) AGRICULTURA, RAMADERIA, SELVICULTURA I PESCA	10,8%
(O) ADMINISTRACIÓ PÚBLICA, DEFENSA I SEGURETAT SOCIAL OBLIGATÒRIA	6,4%
(K) ACTIVITATS FINANCERES I D'ASSEGURANCES	5,6%
(D) ENERGIA ELÈCTRICA, GAS, VAPOR I AIRE CONDICIONAT	5,4%

d'alta a la Seguretat Social, i, en el cas que fos així, amb quin tipus de contracte. Els resultats es detallen en el gràfic 11.

S'observa que gairebé la meitat d'aquestes persones (43%) no és al fitxer al final del període considerat (juny de 2010), és a dir, que no està d'alta a la Seguretat Social i, per tant, molt probablement està en situació d'atur o d'inactivitat. D'una altra banda, una de cada tres (el 34%) continua amb un contracte a temps parcial, i tan sols el 14% ha passat a tenir un contracte a temps complet, fet que demostra, d'una banda, la temporalitat que molt sovint porta associada l'ocupació a temps parcial i, de l'altra, la vulnerabilitat que provoca aquesta temporalitat a l'hora de mantenir-se o millorar en el mercat de treball.

Gràfic 11. Distribució de la situació dels treballadors d'alta al règim general a final del 2010, que tenien un contracte a temps parcial durant el primer semestre de 2008 a les Illes Balears

Font: OTIB a partir de dades de la TGSS

6. Conclusions

S'ha vist que el treball a temps parcial a Espanya, i a la Unió Europea per extensió, és una forma d'ocupació fonamentalment femenina. Espanya presenta percentatges d'ocupació a temps parcial bastant inferiors a la mitjana europea, tot i l'increment que ha experimentat en els darrers anys. Ara bé, aquests increments van lligats a alts nivells d'involuntarietat.

Les successives reformes laborals han tingut com a objectiu incrementar l'ocupació a temps parcial partint del supòsit que el seu desenvolupament ajudaria a disminuir els nivells d'atur pel fet d'augmentar les formes d'ocupació i dotar la jornada laboral d'una major flexibilitat. Com a conseqüència d'aquestes reformes, el treball a temps parcial ha presentat un creixement moderat en els darrers anys, sobretot en el darrer bienni, marcat per un descens important del conjunt de l'ocupació.

En un context de crisi econòmica, el treball a temps parcial sembla que ha de ser un instrument vàlid per a una millor adaptació del capital humà al volum de feina. Per a la majoria dels experts, el treball a temps parcial és una manera idònia de connectar amb l'activitat persones que d'una altra manera tindrien molt difícil integrar-se en el mercat de treball. Ara bé, les dades presentades al llarg de l'informe mostren que el treball a temps parcial s'erigeix en una forma d'ocupació precària que les dones i els joves es veuen obligats a acceptar en un mercat molt segregat. La jornada a temps parcial incideix sobre les pròpies condicions de feina, com ara una major taxa de temporalitat, sobre la protecció social i també sobre el salari i la qualificació assignats.

En un mercat de treball tan segmentat, els treballadors a temps parcial es concentren sobretot en ocupacions temporals. Aquest fet ha generat tradicionalment un ampli rebuig de les jornades a temps parcial per part dels treballadors. Tanmateix, en èpoques de crisi, els treballadors es veuen sovint obligats a acceptar llocs de treball a temps parcial davant la manca de llocs a temps complet, o per retalls de la jornada laboral i del salari per afrontar la crisi i així poder salvar llocs de treball.

En síntesi, si bé el treball a temps parcial ofereix als individus més vulnerables la possibilitat de reincorporar-se al mercat laboral, no és menys cert que podria reduir la possibilitat d'accedir a un treball a temps complet o generar un efecte de substitució del treball a temps complet. Així, el fet que el treball a temps parcial a Espanya estigui poc valorat implica que qualsevol reforma legislativa per estimular aquesta modalitat contractual pot estar condemnada al fracàs si no s'acompanya de mesures estructurals més profundes del mercat de treball que redueixin la dualitat existent entre treballadors amb contracte temporal i treballadors amb un d'indefinit, i que facilitin la mobilitat dels treballadors a temps parcial a un altre a temps complet.

7. Annex

Quadre 1. Variació relativa de l'ocupació per tipus de jornada i comunitat autònoma (homes) (2002-2004, 2005-2007 i 2008-2010)

	2002-2004			2005-2007			2008-2010		
	Var. % total ocupació	Var. % OTC	Var. % OTP	Var. % total ocupació	Var. % OTC	Var. % OTP	Var. % total ocupació	Var. % OTC	Var. % OTP
Andalusia	7,6%	7,5%	9,8%	5,9%	7,1%	-14,5%	-13,7%	-15,1%	18,3%
Aragó	4,5%	4,8%	-9,2%	3,4%	3,7%	-5,8%	-11,6%	-13,1%	33,9%
Astúries	2,4%	2,1%	19,4%	1,9%	2,5%	-11,8%	-13,2%	-14,1%	18,3%
Illes Balears	5,3%	5,0%	19,4%	7,5%	8,2%	-5,8%	-11,8%	-14,8%	67,3%
Canàries	4,6%	3,8%	34,1%	7,3%	9,2%	-24,3%	-15,1%	-16,6%	17,6%
Cantàbria	4,0%	4,4%	-18,8%	4,3%	4,6%	-4,3%	-10,7%	-11,3%	11,1%
Castella i Lleó	2,4%	2,7%	-11,2%	1,7%	2,0%	-5,8%	-9,8%	-10,5%	8,2%
Castella-la Manxa	7,6%	8,0%	-12,0%	6,9%	6,1%	31,1%	-9,7%	-10,4%	10,4%
Catalunya	5,6%	5,1%	27,5%	5,5%	5,6%	3,2%	-13,5%	-14,1%	0,0%
Com. Valenciana	7,5%	7,0%	20,5%	6,2%	6,6%	-1,1%	-16,5%	-19,2%	33,2%
Extremadura	5,4%	5,3%	6,1%	4,6%	5,1%	-3,4%	-10,5%	-10,1%	-19,2%
Galícia	2,6%	2,0%	24,6%	3,4%	4,5%	-17,6%	-10,7%	-11,0%	-4,7%
Madrid	5,7%	5,4%	18,2%	6,2%	6,4%	2,1%	-9,2%	-9,9%	4,5%
Múrcia	9,9%	10,3%	-6,7%	9,1%	9,4%	2,1%	-12,8%	-13,9%	10,3%
Navarra	2,8%	3,8%	-24,1%	5,4%	5,1%	10,9%	-9,1%	-9,5%	3,4%
País Basc	0,8%	0,1%	37,6%	0,9%	0,4%	12,7%	-8,5%	-9,2%	6,8%
La Rioja	6,5%	6,7%	0,0%	2,9%	4,2%	-31,4%	-10,9%	-11,5%	12,5%
Total Espanya	5,5%	5,2%	14,8%	5,3%	5,7%	-4,3%	-12,2%	-13,3%	12,5%

OTC: ocupació a temps complet; OTP: ocupació a temps parcial

Font: OTIB a partir de dades de l'INE-EPA

Quadre 2. Variació relativa de l'ocupació per tipus de jornada i comunitat autònoma (dones) (2002-2004, 2005-2007 i 2008-2010)

	2002-2004			2005-2007			2008-2010		
	Var. % total ocupació	Var. % OTC	Var. % OTP	Var. % total ocupació	Var. % OTC	Var. % OTP	Var. % total ocupació	Var. % OTC	Var. % OTP
Andalusia	14,5%	13,9%	17,2%	13,8%	14,9%	10,4%	-2,4%	-3,1%	-0,3%
Aragó	16,7%	14,9%	23,9%	13,7%	18,7%	0,8%	-7,7%	-9,3%	-2,3%
Astúries	9,1%	9,7%	4,5%	14,4%	18,0%	1,2%	-7,0%	-8,3%	-1,5%
Illes Balears	12,0%	4,2%	63,6%	9,9%	12,8%	-0,7%	-2,3%	-1,5%	-5,5%
Canàries	12,1%	11,3%	16,0%	12,8%	18,3%	-5,8%	-3,7%	-6,2%	7,1%
Cantàbria	12,3%	11,6%	18,8%	13,9%	19,8%	-5,9%	-5,6%	-5,3%	-7,0%
Castella i Lleó	7,3%	6,6%	9,9%	10,3%	15,1%	-2,8%	-1,7%	-4,6%	7,9%
Castella-la Manxa	11,1%	11,2%	10,3%	17,1%	19,0%	11,5%	-4,9%	-4,3%	-6,5%
Catalunya	13,3%	10,7%	28,0%	8,3%	10,3%	2,1%	-6,0%	-5,9%	-6,6%
Com. Valenciana	14,5%	11,5%	25,9%	11,1%	12,0%	8,8%	-8,5%	-11,2%	-0,5%
Extremadura	9,7%	12,6%	-1,3%	11,2%	18,0%	-5,5%	-0,8%	-3,5%	7,0%
Galícia	7,8%	7,4%	9,7%	8,6%	13,9%	-11,0%	-5,2%	-6,1%	-1,7%
Madrid	12,8%	10,1%	30,6%	7,5%	8,5%	3,5%	-2,5%	-1,3%	-7,0%
Múrcia	15,5%	17,5%	6,9%	14,5%	14,5%	14,6%	-5,2%	-8,2%	6,0%
Navarra	10,0%	10,3%	8,3%	6,0%	9,4%	-1,7%	-2,0%	-4,8%	5,8%
País Basc	7,4%	9,1%	1,5%	6,9%	3,9%	15,2%	-2,0%	-1,9%	-2,1%
La Rioja	19,0%	17,5%	30,0%	4,6%	1,2%	14,6%	-4,4%	-6,2%	0,0%
Total Espanya	12,3%	10,8%	19,6%	10,3%	12,4%	4,0%	-4,3%	-5,0%	-1,9%

OTC: ocupació a temps complet; OTP: ocupació a temps parcial

Font: OTIB a partir de dades de l'INE-EPA

**Govern
de les Illes Balears**

Conselleria de Vicepresidència Econòmica,
de Promoció Empresarial i d'Ocupació

www.illesbalears.cat

Cofinançat per:

Invertim en el teu futur

Unió Europea
Fons Social Europeu